

Emlékkonferencia In memoriam Sántáné-Tóth Edit (1938-2022)

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Informatikatörténeti Fóruma és az Óbudai Egyetem nemrég elhunyt kollégánk, Sántáné-Tóth Edit életéről és munkásságáról emlékezett meg.

Dátum: 2022. április 29. (péntek) 14 óra

Helyszín: Óbudai Egyetem (Budapest III. Bécsi út 96/B) F09 terem.

Levezető elnök: Dömölki Bálint

A program:

Dömölki Bálint: Megnyitó ▶

Molnár András: Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről ▶

Havass Miklós: A szegedi egyetemi évek ▶

Merényi Pál: Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban ▶

Farkas Zsuzsanna: Érzelmes emlékezés Editre ▶

Szeredi Péter: Edit és a Prolog ▶

Jávor András: Egészségügyi szakértő rendszerek ▶

Koó Éva: Betegegyesületi megemlékezés (videóüzenet)

Kozma László , **Havas Iván** , **Kotsis Domokos**, **Vámossy Zoltán** , **Kovács Csaba István:** Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről ▶

Képes Gábor: A mesterséges intelligencia krónikása ▶

Dömölki Bálint, **Megyery Károly** , **Kertészné Gérecz Eszter**; **Vajkai Álló Géza üzenete** : Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival ▶

Husztics Vendelné Fülöp Erzsébet, **Bohus Mihály**, **Bohus Vera:** Tóth Editre emlékezem ▶

Sánta Ábel: Édesanyám, Sántáné-Tóth Edit ▶

Sánta Balázs: „...hogyan tanúskodj: ki voltam én” – Nagymamám emlékére ▶

Portréfilm vetítése: Az alkotó ember – Sántáné Tóth Edit portré ▶

[Képes Gábor: Érző lélek és precíz dokumentátor](#) (NJSZT Hírlevél)

Emlékkonferencia
In memoriam Sántáné-Tóth Edit
(1938-2022)

Levezetési segédlet

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözlő az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Havass Miklós

1940

matematikus

A hazai informatika kialakulása kezdetén programfejlesztő, később vállalatvezető, illetve a magyar számítástechnikai közélet egyik meghatározó személyisége. Elnök-vezérigazgatója a Számalknak. Az NJSZT egyik alapítója, egy időben elnöke volt.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözlő az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Merényi Pál

1939

mérnök

Az SZKI-ban az egyik legnagyobb hazai time-sharing üzemmódú számítóközpont vezetője. Az ESZR C-7 szakértői tanácsban a magyar fél képviselője. 1993-tól a Controll-nál, majd az ICL/FUJITSU Magyarországnál menedzser.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Farkas Zsuzsa

1950

matematikus

A matematikai logika alkalmazásával foglalkozott 30 éven át. Az SZKI-ban tagja volt az MProlog-projektnek, majd az IQSOFT-ban résztvevője több EU-s projektnek. Az Alerant cégnél alkalmazásfejlesztési projektvezető.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Szeredi Péter

1949

matematikus PhD

Az LP és a Prolog nyelv kutatója. A NIM IGÜSZI után az MProlog megvalósítások vezető fejlesztője volt az SZKI-ban, az IQSOFT-ban. Angliában párhuzamos Prolog kutatásával foglalkozott. A BME VIK és az AIT oktatója, a BME címzetes egyetemi tanára.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözlő az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Jávor András (1947)

1947

orvos

A szekszárdi Gyógyinfok igazgatója volt. A hazai egészségügy teljesítmény-alapú finanszírozás kidolgozója, majd államtitkárként felügyelte a rendszer bevezetését. Később a SOTE EIFTI igazgatója volt.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Kóó Éva

ARTHRITIS PSORIATICA

Családorvosok
és klinikai társszakmák
számára

 Springer

Antikvrium.hu

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Kozma László (1948)

1948

matematikus MTA kandidátusa

Első munkahelye az Infelor. 1983-tól informatikát oktat az ELTE TTK-n; 1996-tól tanszékvezető, közben az Informatikai Tanszékcsoport vezetője. 2003-tól az ELTE IK első dékánja. Jelentős volt oktatás- és kutatás-szervező munkája.

Gregorics Tibor

1962

matematikus PhD

Az ELTE IK tanszékvezetője. Több évtizede szervezi és oktatja a programozási módszertan, az alkalmazások fejlesztése és az MI kurzusokat; rendszeres publikál a programozási módszertan és programozáselmélet témáiból.

Havas Iván

1935

mérnök

51 éven át volt a BME oktatója. 28 éven át az ÉMK informatika-oktatásának egyik irányítója, a BME alaptárgyi informatikaoktatás alakítója. Több szakkönyv, egyetemi jegyzet, szakmai cikk, kutatási jelentés (társ)szerzője.

Kotsis Domokos

1945

matematikus PhD

Az Ural-2 számítógépen kezdte a programozást, majd nagytömegű adat kezelésének (később adatbáziskezelés) problémáival való foglalkozást művelte és oktatta évtizedekig a KKMF-en, BMF-en, ÓE-n, a BME-n és másutt.

Vámosy Zoltán

1960

mérnök PhD

Az ÓE NIK Alkalmazott Informatikai Intézet igazgatója. 1997-től vezeti a több féléves, kiscsoportos projekt munkát a mérnökinformatikus képzésben. Hallgatói neves helyezést érnek el az OTDK-kon.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Képes Gábor

1980

bölcsész

Az NJSZT főmunkatársa. Korábban a Műszaki Múzeum muzeológusa, számos informatikatörténeti kiállítás rendezője. Szakterülete az informatikatörténet. A Jövő múltja c. könyv társszerzője. 2021-től az NJSZT marketingigazgatója.

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Szerkesztőség

Bárány Sándor

Bekki Árpád

Bolza Mihály

Breuer Pál

Csapai János

Döböldi Háltné

Gábori Péter

Horváth Miklós

Jancsó Jüvenek László György

Keresztes Géza László

Kózer László

Nagygyörgy Károly

Nyérayné Grófcsák Erzsébet

Részegyi Gábor

Sikeres Pál

Szekeres János

Tótygh Juci

Vajkai Ádám Géza

Szerkesztőségünk tagjai voltak

Háltné János

Kózer Tamás

Szekeres-Tóth Edit

Munkatársak

Bertai Eleonóra

Sencsédi Bálint

Bohus Mihály

1949

matematikus egyetemi doktor

1990-től a SZTE TTIK adjunktusa. A Számítógép-hálózatok c. tárgy vezető előadója, a Cisco Laboratórium vezetője. A Networkshop konferencia-sorozat egyik elindítója és szervezője. A szegedi ITMA meghatározó alakja.

*Az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének aktív tagja összekötő
a szegedi Informatika Történeti Kiállítás felé*

...és van egy lánya, Bohus Vera, aki kiváló videó készítő!

"Tóth Editre emlékezem" - Huszics Vendelné Fülöp Erzsébet egykori osztálytárs gondolatai - YouTube

Megyery Károly

1946

mérnök egyetemi doktor

Munkahelyein (Comporgan, KFKI és utódjai) vezetőként alkalmazások fejlesztésével, üzleti stratégiákkal, projektmenedzsmenttel, vezetési folyamatok tervezésével, majd az Információs Társadalom kérdéseivel foglalkozott.

*És jelenleg az Informatikatörténeti Adattár projektvezetője,
az NJSZT „Múlt örökség megőrzése” főirányának koordinátora*

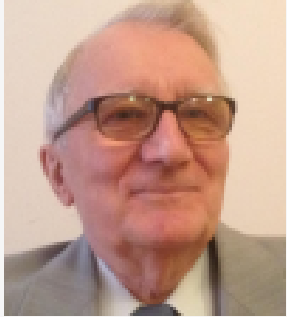
Kertész Gézecs Eszter

1944

matematikus

Pályája során a programozástól eljutott a parlamenti informatika vezetéséig. Államigazgatási rendszereket valósította meg. Aktív résztvevője hazai és nemzetközi szakmai szervezeteknek, EU-s informatikai projekteknek.

Jelenleg az Informatikatörténeti Adattár Személyek rovatának egyik szerkesztője

Vajkai Álló Géza

1931

mérnök egyetemi doktor

Kutatási intézményekben, majd magánvállalkozásban volt vezető. Szakterületei: hardverfejlesztés, számítógépes nyomtatott áramköri kártyatervező rendszerek kifejlesztése, digitális képfeldolgozás; oktatás.

*Jelenleg az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének korelnöke,
a Hardver termékek rovat vezetője*

Editre emlékezve...

... nem olyan régen, még 60 éve sincs, hogy 1964-ben először találkoztunk egy legendás Számolóközpontban, amelyet - ma már legendásnak mondható - együttműködési szellem hatott át, köztünk egy legendás vezetővel és azóta sajnos már legendává vált munkatársakkal is.

És most Edit is átment legendásnak.

Nem volt közvetlen munkakapcsolatunk - én a hardvert piszkáltam, ő mindenféle papírokra firkálgatott -, és időnként csatlakozott a tehetetlen karbantartókat ócsárlók kórusához, igaz csak kedvesen, feledhetetlen mosolyával.

Mindketten kezdők lévén, az átlagosnál kicsit közelebb kerültünk egymáshoz, így a hétköznapi - „Hogy ment?” - „Már megint parittyázott!” - „Próbáld újra, megjavítottuk!” - „Most már stoppig futott!” - közömbös szóváltásokon túl, arról beszélgettünk, milyen hajmeresztően éktelenkedtek a kis aranyosaink, meg hogy a férjével nem felhőtlen az élet, meg hogy éjszaka elmagyaráztam a kétségbeesett Gyuszinak, hogyan kell bekapcsolni a második szalaglyukasztót, meg hogy a rászakadt háztartás mellett ő is csak félálomban tudja otthon folytatni a programját, meg hogy az élet tele van rút csalódásokkal, de azért mégis szép.

Aztán valahol átállították a váltókat, és bár hébe-hóba találkoztunk, csak évtizedek múlva párhuzamosodtak újra a sínjeink, a Fórumban. Közben ő ráállt a logikai programozásra, meg közben tanította is az egyetemen, meg közben összegyűjtött és könyvvé formázott egy kazal adatot a számítógépes hazai oktatásról, meg közben felépített és emberfeletti erőfeszítéssel naprakészen tartott egy adattárat a számítástechnikát művelő hazai egykoriakról és maiakról, meg közben anya volt és nagymama, meg kicsit dédanya is. És derűs volt, és mosolygott. Pedig...

... egy keserves csapás még közelebb sodort egymáshoz, A feleségem rákos lett, és szinte ugyanabban az időben a lánya is. Gyakran erősítettük egymást, de visszagondolva, az ő fájdalma, a lánya bátorítása és az unokái vigasztalása talán nagyobb teher lehetett az enyémnél.

De vonataink futottak tovább. Mígnem egy szívet szorítóvá lett szép napon jött a levél: Edit meghalt. Hitetlenkedtem: Csak úgy, szó nélkül? Igen, a halál angyala kegyes volt hozzá, megkímélte az agónia gyötrelmeitől: lefordult székéről, s mire ápolgatni kezdték volna, már halott volt. De igyekezett megtartani:

Ne legyen hiú életcélod
elérhetetlen végtelen,
de élj úgy, hogy ha majd meghaltál,
a hiányoddal légy jelen...

.. és a mosolyoddal!

És megvalósította! És megmutatta, hogy nem csak piramisok építésével, hanem szívós apró munkával is lehet maradandó emlékművet építeni.

Vaikai Álló Géza

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

Család 2011-04-29

A program:

13:30 - 14:00	Érkezés, regisztráció, kötetlen beszélgetés	
14:00 - 14:05	Tick József:	Megnyitó az Informatikatörténeti Fórum elnöke részéről
14:05 - 14:10	Molnár András:	Üdvözet az Óbudai Egyetem rektorhelyettese részéről
14:10 - 14:20	Havass Miklós:	A szegedi egyetemi évek
14:20 - 14:30	Merényi Pál:	Sánta Edit és Lóránt – hét év Dunaújvárosban
14:30 - 14:40	Farkas Zsuzsanna:	Érzelmes emlékezés Editre
14:40 - 14:50	Szeredi Péter:	Edit és a Prolog
14:50 - 15:00	Jávor András:	Egészségügyi szakértő rendszerek
15:00 - 15:10	Koó Éva:	Beteggyesületi megemlékezés (videóüzenet)
15:10 - 15:30	Szünet	
15:30 - 15:55	Kozma László (moderátor), Gregorics Tibor, Havas Iván, Kotsis Domokos, Vámossy Zoltán:	Kerekasztal beszélgetés Edit oktatással kapcsolatos tevékenységeiről
15:55 - 16:05	Képes Gábor:	A mesterséges intelligencia krónikása
16:05 - 16:30	Közös emlékezés az Informatikatörténeti Adattár Szerkesztőségének tagjaival	
16:30 - 16:50	Sánta Ábel, Sánta Balázs:	Megemlékezés a család részéről
16:50 - 17:20	Portréfilm vetítése: Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré	

Levezető elnök: **Dömölki Bálint**

AZ ALKOTÓ EMBER

SÁNTÁNÉ-TÓTH EDIT

SÁNTÁNÉ-TÓTH EDIT EMLÉKKONFERENCIA

A SZEGEDI EGYETEMI ÉVEK

TÓTH EDIT 1957-1961 KÖZÖTT A SZEGEDI JÓZSEF
ATTILA TUDOMÁNYEGYETEMRE JÁRT.

DIPLOMA MUNKÁJA: Lebegőpontos értelmező
és konverziós szubrutinok az Ural típusú
számológépre.

A BOLYAI INTÉZET

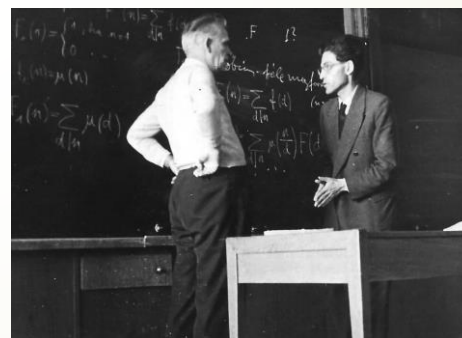
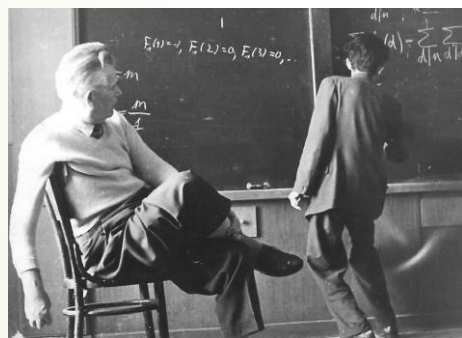
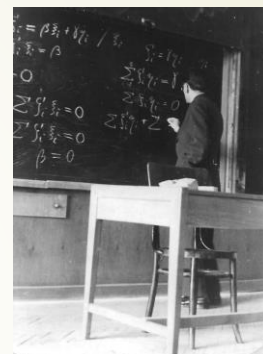

A MÁSODIK NAGY TRIÁSZ

Kalmár László, Rédei László és Szőkefalvi-Nagy Béla
1955-ben, Rédei második Kossuth-díja alkalmából

OKTATÓINK

KALMÁR LÁSZLÓ

Laci bácsi számítástechnikát tanít

Automatikus Számológépek Programozása c. tantárgy programtervezete

**Kalmár László: Automatikus Számológépek Programozása c.
tantárgy programtervezete, 1964**

Az alábbi tantárgy programtervezete a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárában található Kalmár hagyaték "Lev-12." mappájából származik és a szegedi (Számológépes) Alkalmazott Matematikus Szakiránnyal kapcsolatos. A szakiránnyal kapcsolatos bővebb információkért lásd **Sántáné-Tóth Edit**

A Számítástechnika Felsőfokú Oktatásának Kezdetei

Magyarországon című kiválókönyvét, elsősorban a 3. fejezetet. A mappában található iratok 1957 és 1974 közöttiek. Az összes 1957 és 1961 közötti levél megtalálható az alábbi hyper-linken: Kalmár

ÉVFOLYAMTÁRSOK

GULÁCSI SÁRI

LUGOSI GÁBOR

SÁNTA LÓRÁNT

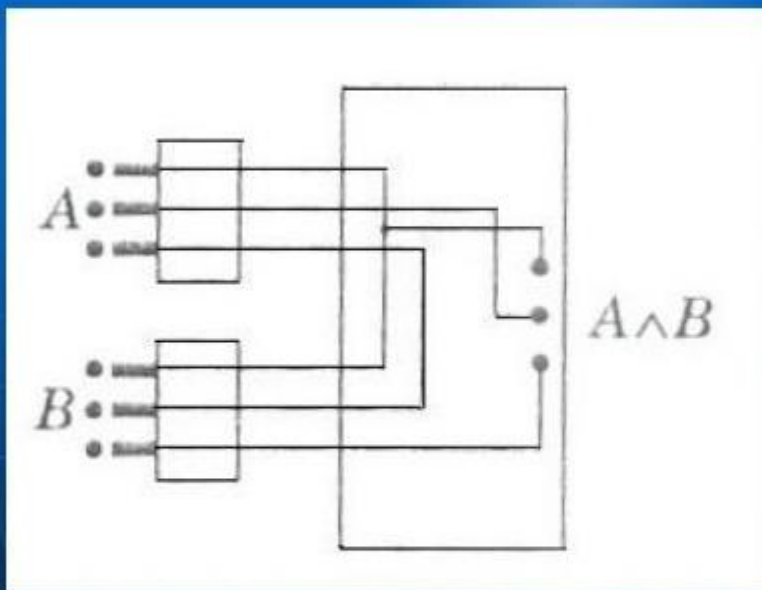
TÓTH EDIT

SZEMÉLYES TALÁLKOZÁSOK 1

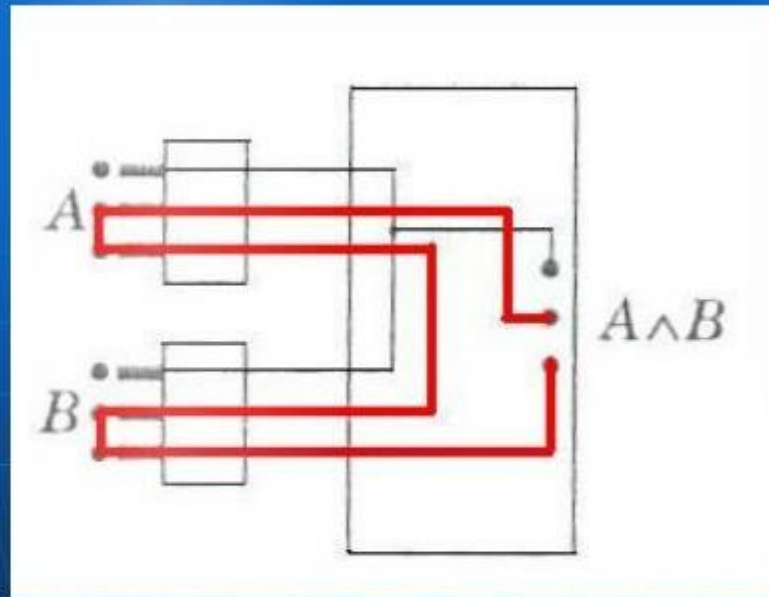

SZEMÉLYES TALÁLKOZÁSOK 2

SPEC KOLOK

A konjunkció huzalos megvalósítása

Ha A igaz és B igaz, akkor A 'és' B is igaz

LJAPUNOV FÉLE ALGORITMIKUS NYELV

SZEMÉLYES TALÁLKOZÁSOK 3

WAGNER HALLGATÁS ÁDÁM ANDRÁSNAÁL

2021: GYÉMÁNTDIPLOMA

Farkas Zsuzsanna: Érzelmes emlékezés Editre

Edittel 1974-ben, a NIMIGÜSZI által az Esztergom melletti Kerektón, a NIM üdülőjébe szervezett elvonuláson ismerkedtem meg, ahogy közületek is sokakkal – ekkor Edittel egy hétig kettecskén laktunk egy szobában, és így alkalmunk volt a hivatalos szakmai programokon túl is sok mindenről beszélgetni, többek között arról, hogy én is Szegeden végeztem matematikusként.

Ekkor még nem gondoltam, hogy ez a kerektói szeánsz alapvetően meghatározza az egész szakmai pályafutásomat – de így történt, és ezért szeretnék most Editről, mint „szakmai anyukámról” megemlékezni (noha persze nem volt olyan sokkal idősebb, mint én, de szakmailag jóval előttem járt!).

A kerektói ismeretség adta meg az alapját, hogy munkát kaptam az Infelorban. Ezt az előzte meg, hogy akkoriban úgy gondoltam, hogy informatika helyett inkább kerámia készíttéssel szeretnék foglalkozni, de a férjem erőszakos ráhatására beleegyeztem, hogy ez előtt az irányváltás előtt legalább egy informatikai munkahelyet megnézek, ezért elmentünk Bedő Árpához az Infelornak a Virányos úti barakkokban működő irodájába, a Havass Miklós vezette *Programozási Rendszerek Főosztályára*. Itt találkoztam össze véletlenül Edittel, aki rögtön keblére vont, így megmentette Bedő Árpit, hogy nekem munkahelyet kelljen keresnie 😊.

Az Infelorban 1974 ősztől dolgoztam, Editnek a Havass Miklós főosztályához tartozó osztályán, ahol többek között Dömölki Andrea, Aszalós János, Bánkfalvi Jutka, Hoffer Kati dolgoztak. Én itt kezdtem a programozási munkát, amihez Edit mellett a többiektől is komoly támogatást kaptam. Ebben az időszámítás előtti korszakban az Infelorban, és nyilván általában másutt is, a programozási munka a *programozó* → *kártyalyukasztó* → *operátor* → *programozó* szereplők együttműködésével zajlott, esetenként többnapos programfejlesztési ciklusokkal. Az okosabbak itt a fény felé fordított lyukkártyákat el tudták olvasni, amire szükség is volt, mert néha csak a régebbi kártyalyukasztó működött, ami nem feliratozta a kártyákat.

A programozás mellett itt ismerkedtem meg a *Strukturált Absztrakt Modelleket* (SAM) témakörével, amin lelkesen dolgoztunk Bálint fennhatósága és szakmai irányítása alatt, Edit, Aszalós János, Farkas Zsuzsa, valamint Langer Tamás, Siklósi Pista (és még ki?) részvételével. A SAM a Dines Björner – féle VDL/VDM (Vienna Definition Language/Method) módszeren alapult, és szoftver objektumok absztrakt leírásával foglalkozott. Úgy gondolom, hogy míg az akkori programfejlesztési technológián manapság kacarászunk, ez az absztrakt modellezési módszer egyáltalán nem ment ki a divatból! Részben a SAM-on alapult később a Prolog alapú LDM (Logic-based Development Method) – de ez már Szeredi Péter területe.

A SAM munkát a SZÁMKI-ban, már a Csalogány utcai szép új épületben folytattuk, ahol emellett intenzív tanulási folyamatba kezdtünk, komoly számítástudományi szemináriumokat tartottunk magunknak, illetve máshonnan jövő kollegáknak – barátoknak.

Ezen a szemináriumon dolgoztuk fel többek között *Zohar Manna: The Mathematical Theory of Computation* című könyvét. Ennek a munkának a folyamánként bízott meg bennünket (Edit, Szóts Miklós, Sain Ildi és én) később a Műszaki könyvkiadó a könyv magyarra fordításával. Én a magam fejezeteit Jénában fordítottam, klasszikus (ráadásul német!) írógépet használva, szövegszerkesztő persze még nem volt. Mielőtt elutaztam, megbeszéltük, hogy melyik fogalmakat hagyjuk meg angolul

– itt győzött az a vélemény, hogy a true/false szavak ne legyenek lefordítva. Pár hét elteltével, Edittől érkezett aztán egy levél, a borítékban hosszú szalag, telegépelve igaz/hamis szavakkal, amiket rá kellett ragasztanom a már legépelte oldalakra a true/false szavakra, mert az itthoniak véleményét változtattak ...

Editnek köszönhetem azt is, hogy ebben az időszakban elküldött intenzív angol tanfolyamra, és egy komoly olaszországi programozáselméleti nyári iskolára is.

1977-ig tartott nekünk ez a vidám Infelor/SZÁMKI korszak, aztán Bálint magával vitt néhányunkat, köztük Editet és engem is az SZKI akkor alakuló *Elméleti Laboratóriumába*, amit az SZKI kutatás-fejlesztési egységének szánt Náray Zsolt főigazgató, Bálintot megnyerve ennek vezetésére.

Az SZKI-s további szakmai életről már nem az én feladatom megemlékezni, de szeretnék szót ejteni Editnek az ELL megalakulása körüli szerepéről.

Komoly feladat volt a sok helyről, az SZKI más részlegeiből, és különböző más cégek dolgozóiból összeverbuvált új szervezeti egység összekovácsolása. Bálint vitathatatlan szerepe mellett Edit „anyuka” szerepe is fontos volt az első időszakban, hogy beilleszkedjünk az SZKI teljesen más munkakultúrájú életébe. Jól emlékszem az Edit házában, a Sín utcában tartott egyik első összejövetelünkre. Itt ismerkedtünk meg két pályakezdővel – és itt szomorúan szeretnék megemlékezni az azóta körünkből szintén eltávozott Kiss Vikiről is, aki frissen diplomázott matematikusként jött el ide, és vidámabban emlékszem vissza az azóta már régen Kanadában élő („kis”) Köves Péterrel.

Az ELL-ben az első időszakban elsősorban az új labor későbbi munkáját megalapozó szakirodalmi tevékenységet folytattunk, amit akkor úgy emlegettünk, hogy „Náray elvtársnak képeskönyvet készítünk” – ezek a munkaanyagok, illetve az Edit által szervezett szeminárium-sorozat, az úgynevezett „Intézeti iskola” segítettek képet adni az SzKI-s vezetésnek a lehetséges kutatás-fejlesztési irányokról.

A sok lehetséges irányból aztán kialakultak az Elméleti Labor fő területei: Recognita, Qualigraph, ADA fejlesztés és Prolog – Edittel együtt mi a Prolog területen dolgoztunk, de erről már Szeredi Péter fog beszélni.

Edit szakmai tevékenysége mellett szívesen emlékszünk Editnek a különböző elvonulásokon hallhatott zongorajátékára, és arra is, hogy Edit, komolysága mellett vidám dolgokra is kapható volt. Mindenképpen emlékezetes a „Donáti utcai asszonykórus”-ban való szereplésünk, már az egyik SZKI-s elvonulásunk alkalmából: öt munkatárs egész héten „titokban” gyakorolt – az éneklés és a kacarászás csakis a süketek számára lehetett titkos! Az elvonulás záróestjén volt a fellépésünk, Kilián Imre kollegánk bevezetőjével, miszerint a ház körül van véve, az ellenállás céltalan, de szabad elvonulást ígértünk, csupán az a feltétel, hogy meg kell hallgatni az éneklésünket ... Most ezzel a vidám estére való emlékezéssel szeretném zárni ezt megemlékezést!

Edit és a Prolog

Szeredi Péter

`szeredi@cs.bme.hu`

BME Számítástudományi és Információelméleti Tanszék

2022. április 29.

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak
 - mintaillesztésen alapuló eljáráshívási és visszalépéses keresési folyamatnak

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak
 - mintaillesztésen alapuló eljáráshívási és visszalépéses keresési folyamatnak
- Fő létrehozói: Alain Colmerauer (Marseille) és Robert Kowalski (Edinburgh, London)

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak
 - mintaillesztésen alapuló eljáráshívási és visszalépéses keresési folyamatnak
- Fő létrehozói: Alain Colmerauer (Marseille) és Robert Kowalski (Edinburgh, London)
- Az első megvalósítás: Marseille Prolog, 1972 (Fortran nyelven)

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak
 - mintaillesztésen alapuló eljáráshívási és visszalépéses keresési folyamatnak
- Fő létrehozói: Alain Colmerauer (Marseille) és Robert Kowalski (Edinburgh, London)
- Az első megvalósítás: Marseille Prolog, 1972 (Fortran nyelven)
 - 2022. a Prolog éve (50. évforduló), nov. 10., Párizs, Prolog nap
<http://prologyear.logicprogramming.org>

Mi is az a Prolog?

Programozás logikában

A logikai programozás (logic programming) fő programozási nyelve

- Deklaratív (kijelentő nem pedig felszólító) programozási nyelv
- Az elsőrendű logika egy résznyelve
- A program végrehajtása tekinthető
 - tételbizonyítási folyamatnak
 - mintaillesztésen alapuló eljáráshívási és visszalépéses keresési folyamatnak
- Fő létrehozói: Alain Colmerauer (Marseille) és Robert Kowalski (Edinburgh, London)
- Az első megvalósítás: Marseille Prolog, 1972 (Fortran nyelven)
 - 2022. a Prolog éve (50. évforduló), nov. 10., Párizs, Prolog nap
<http://prologyear.logicprogramming.org>
 - Alain Colmerauer (1941-2017) emlékvideó:
https://www.youtube.com/watch?v=74Ig_QKndvE

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb.,

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata
- 1980-ra Magyarország a Prolog alkalmazások „nagyhatalma” lett

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata
- 1980-ra Magyarország a Prolog alkalmazások „nagyhatalma” lett
- Logikai programozási konferenciák Magyarországon:

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata
- 1980-ra Magyarország a Prolog alkalmazások „nagyhatalma” lett
- Logikai programozási konferenciák Magyarországon:
 - 1980 július: Debrecen (first International Workshop on L. P.)

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata
- 1980-ra Magyarország a Prolog alkalmazások „nagyhatalma” lett
- Logikai programozási konferenciák Magyarországon:
 - 1980 július: Debrecen (first International Workshop on L. P.)
 - 1993 június: Budapest (10. ICLP - International Conference on L. P.)

A Prolog Magyarországon

- A Prologot Marseille-en kívül eleinte csak Edinburgh-ban használták, onnan Gergely Tamás–Németi István–Andréka Hajnal közvetítésével jutott el a rendszer Magyarországra a NIM IGÜSZI Szoftverfejlesztési osztályára – nagyméretű kártyacsomag + csekély dokumentáció (1974)
- Németi vezetésével a NIM IGÜSZI-ben már több éve foglalkoztak automatikus tételbizonyítással, programhelyesség-bizonyítással stb., CDL (Compiler Description Language) környezetben
- A Fortran program hordozása nehezen haladt — kompatibilitási gondok
- 1975 május: elkészült a Prolog interpreter CDL-ben írt változata
- 1980-ra Magyarország a Prolog alkalmazások „nagyhatalma” lett
- Logikai programozási konferenciák Magyarországon:
 - 1980 július: Debrecen (first International Workshop on L. P.)
 - 1993 június: Budapest (10. ICLP - International Conference on L. P.)
 - 2012 szeptember: Budapest (28. ICLP)

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt
- 1977. szeptemberében csatlakoztam a Dömölki Bálint vezette SzKI Elméleti Labor csapatához, ahol Edit is dolgozott

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt
- 1977. szeptemberében csatlakoztam a Dömölki Bálint vezette SzKI Elméleti Labor csapatához, ahol Edit is dolgozott
- Célunk az MProlog – egy (Moduláris/Magyar) Prolog rendszer – kidolgozása és alkalmazása, illetve a 75-ös Prolog alkalmazásfejlesztés támogatása

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt
- 1977. szeptemberében csatlakoztam a Dömölki Bálint vezette SzKI Elméleti Labor csapatához, ahol Edit is dolgozott
- Célunk az MProlog – egy (Moduláris/Magyar) Prolog rendszer – kidolgozása és alkalmazása, illetve a 75-ös Prolog alkalmazásfejlesztés támogatása
- Edit kutató-rendszerező munkájának eredményeként előállt a „Prolog applications in Hungary” c. áttekintő cikk (debreceni workshop)

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt
- 1977. szeptemberében csatlakoztam a Dömölki Bálint vezette SzKI Elméleti Labor csapatához, ahol Edit is dolgozott
- Célunk az MProlog – egy (Moduláris/Magyar) Prolog rendszer – kidolgozása és alkalmazása, illetve a 75-ös Prolog alkalmazásfejlesztés támogatása
- Edit kutató-rendszerező munkájának eredményeként előállt a „Prolog applications in Hungary” c. áttekintő cikk (debreceni workshop)
- Bővített, javított változata a „Logic Programming” kötetben (Academic Press) jelent meg

Edit és a Prolog - az 1970-es évek

- Edit kezdettől fogva érdeklődött a számítástudomány matematikai vonatkozásai iránt
- 1977. szeptemberében csatlakoztam a Dömölki Bálint vezette SzKI Elméleti Labor csapatához, ahol Edit is dolgozott
- Célunk az MProlog – egy (Moduláris/Magyar) Prolog rendszer – kidolgozása és alkalmazása, illetve a 75-ös Prolog alkalmazásfejlesztés támogatása
- Edit kutató-rendszerező munkájának eredményeként előállt a „Prolog applications in Hungary” c. áttekintő cikk (debreceni workshop)
- Bővített, javított változata a „Logic Programming” kötetben (Academic Press) jelent meg
 - egyetlen magyar cikként
 - a könyv egyesített 21 oldalas irodalomjegyzékének (egy kivételével) minden oldalán van magyar hivatkozás

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)
- Prolog alkalmazások fejlesztése, szakértő rendszerek, főleg orvosi területeken

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)
- Prolog alkalmazások fejlesztése, szakértő rendszerek, főleg orvosi területeken (lásd Jávor András előadását)

Edit és a Prolog – 1980 után

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)
- Prolog alkalmazások fejlesztése, szakértő rendszerek, főleg orvosi területeken (lásd Jávor András előadását)
- 1993-as nyugdíjba vonulása utáni oktatási tevékenységében is népszerűsítette a Prolog nyelvet és alkalmazási lehetőségeit

Edit és a Prolog – 1980 után

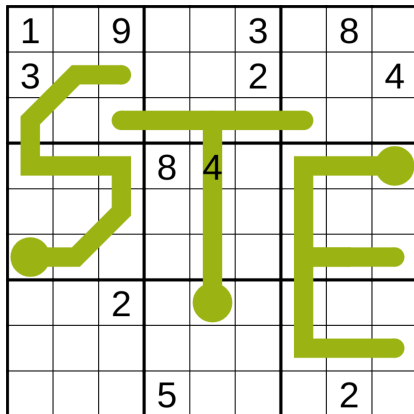
- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)
- Prolog alkalmazások fejlesztése, szakértő rendszerek, főleg orvosi területeken (lásd Jávor András előadását)
- 1993-as nyugdíjba vonulása utáni oktatási tevékenységében is népszerűsítette a Prolog nyelvet és alkalmazási lehetőségeit
- Edit 25 éven át volt az NJSzT Mesterséges Intelligencia Szakosztályának vezetőségi tagja.

Edit és a Prolog – 1980 után

- LDM (Logic-based Development Method) Prolog alapú programtervezési és -fejlesztési módszertan/eszköz – számos cikk, tanulmány, és működőképes fejlesztési eszköz (Balogh Kálmán, Farkas Zsuzsa, Szeredi Péter)
- Prolog alkalmazások fejlesztése, szakértő rendszerek, főleg orvosi területeken (lásd Jávor András előadását)
- 1993-as nyugdíjba vonulása utáni oktatási tevékenységében is népszerűsítette a Prolog nyelvet és alkalmazási lehetőségeit
- Edit 25 éven át volt az NJSzT Mesterséges Intelligencia Szakosztályának vezetőségi tagja. A 2000-es években a szakosztály fiatal kutatók számára szervezett konferencia-sorozatot (IRFIX: Intelligens Rendszerek – Fiatal Kutatók Szimpóziuma címmel), Edit hathatós támogatásával.

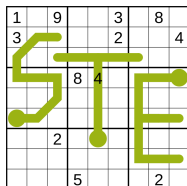
Búcsú és emlékezés

- Egy Prolog program segítségével hoztuk létre az alábbi Sudoku-variáns feladványt, Edit emlékére. Az ún. paritás-hőmérő variáns szabályait a következő dián ismertetjük.

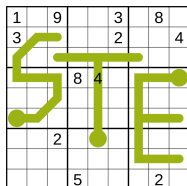
<https://f-puzzles.com/?id=yyp6e5qh>

A paritás-hőmérő Sudoku variáns szabályai

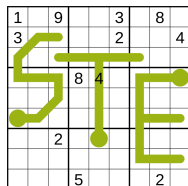
- A hagyományos Sudoku szabályok érvényesek: minden sorban, oszlopban és a vastag vonalakkal határolt 3x3-as kis négyzetekben az 1–9 számjegyek mindegyike pontosan egyszer fordul elő

A paritás-hőmérő Sudoku variáns szabályai

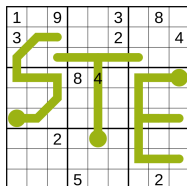
- A hagyományos Sudoku szabályok érvényesek: minden sorban, oszlopban és a vastag vonalakkal határolt 3x3-as kis négyzetekben az 1–9 számjegyek mindegyike pontosan egyszer fordul elő
- A hőmérők alját jelző körtől távolodva a zöld színű vonalakon a **páros** és a **páratlan** számjegyek egyaránt növekedő sorrendben követik egymást.

A paritás-hőmérő Sudoku variáns szabályai

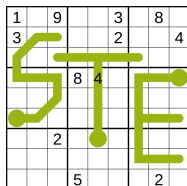
- A hagyományos Sudoku szabályok érvényesek: minden sorban, oszlopban és a vastag vonalakkal határolt 3x3-as kis négyzetekben az 1–9 számjegyek mindegyike pontosan egyszer fordul elő
- A hőmérők alját jelző körtől távolodva a zöld színű vonalakon a **páros** és a **páratlan** számjegyek egyaránt növekedő sorrendben követik egymást. A különböző párosságú számjegyek sorrendjére nincs megkötés.

A paritás-hőmérő Sudoku variáns szabályai

- A hagyományos Sudoku szabályok érvényesek: minden sorban, oszlopban és a vastag vonalakkal határolt 3x3-as kis négyzetekben az 1–9 számjegyek mindegyike pontosan egyszer fordul elő
- A hőmérők alját jelző körtől távolodva a zöld színű vonalakon a **páros** és a **páratlan** számjegyek egyaránt növekedő sorrendben követik egymást. A különböző párosságú számjegyek sorrendjére nincs megkötés. Például egy 7 hosszúságú hőmérőn megjelenhetnek a következő sorozatok:
2,1,3,4,6,7,8; **2,4,6,8,1,5,7**; **1,3,5,4,6,9,8**; **1,2,3,4,5,6,7**; stb.

A paritás-hőmérő Sudoku variáns szabályai

- A hagyományos Sudoku szabályok érvényesek: minden sorban, oszlopban és a vastag vonalakkal határolt 3x3-as kis négyzetekben az 1–9 számjegyek mindegyike pontosan egyszer fordul elő
- A hőmérők alját jelző körtől távolodva a zöld színű vonalakon a **páros** és a **páratlan** számjegyek egyaránt növekedő sorrendben követik egymást. A különböző párosságú számjegyek sorrendjére nincs megkötés. Például egy 7 hosszúságú hőmérőn megjelenhetnek a következő sorozatok:
2,1,3,4,6,7,8; **2,4,6,8,1,5,7**; **1,3,5,4,6,9,8**; **1,2,3,4,5,6,7**; stb.
- Ha egy hőmérő elágazik (pl. az E-betűt formáló hőmérő), akkor az előző szabály minden egyes vonalra vonatkozik, amely a hőmérő alját jelző körtől indul és valamelyik végpontig halad

Egészségügyi szakértői rendszerek

Dr. Jávor András

„In memoriam Sántáné
Tóth Edit”

Így kezdődött - 1975

- Első magyar egészségügyi számítástechnikai koncepcióterv
 - 5 központ jön létre
 - ESZTIK – országos szintű vezetési rendszerek
 - SOTE – orvostudományi kutatások támogatása
 - SZOTE – orvostudományi kutatások támogatása, gyógyítás
 - Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet – országos intézeti feladatok
 - Tolna megyei Kórház, Szekszárd – kórházi információrendszer - „modellkísérlet”

Az „úttörők” ...

- Az első vezetők
 - ESZTIK – Mányi Géza, Balog János
 - SOTE – Fedina László
 - SZOTE – Győri István
 - Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet – Hutás Imre
 - Szekszárdi Kórház – Szentgáli Gyula

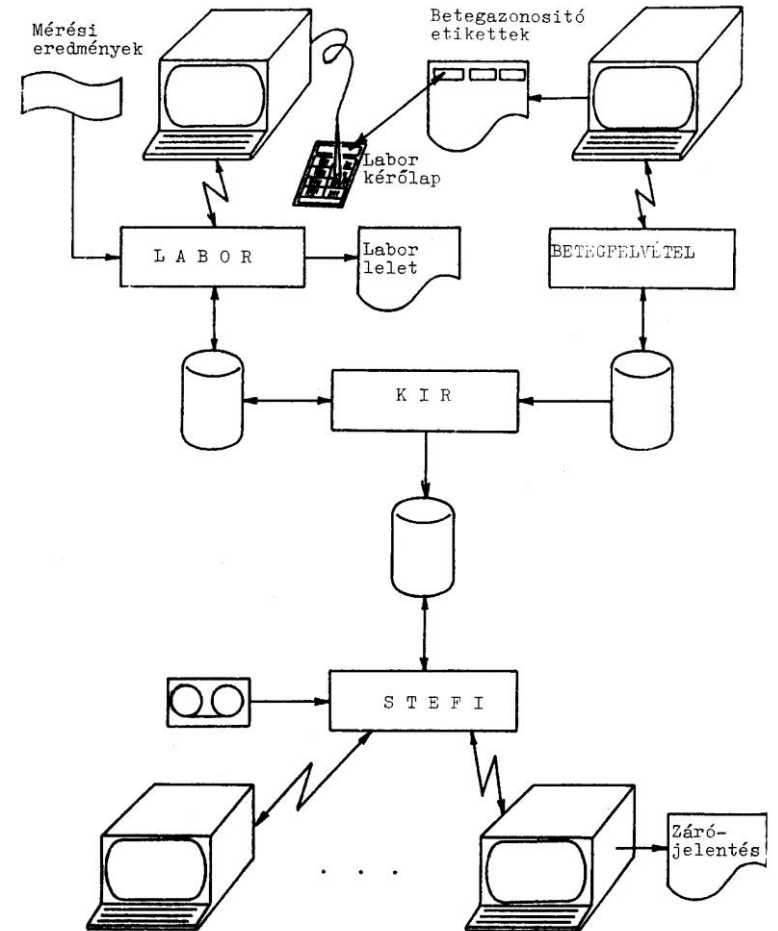
Szentgáli Gyula

(1923-1980)

- Sebész szakorvos
- 1961-től a Szekszárdi Megyei Kórház függetlenített főigazgatója
- 1965-től Hollerith-gépparkon egészségügyi törzsadatok feldolgozása (klinikai, gazdasági)

R-10 számítógép Szekszárdon

1978-1980

- Szentgáli Gyula súlyos beteg lesz
 - 1980 január végén meghal
- 1979. január
 - Jávor Andrást kinevezi utódjának
- 1980: Szoboszlai Sándor (ESZTIK) jóslata:
„...meghaltok ti is vele együtt!”
- Új stratégia kidolgozása szükségessé vált
 - Minden fejlesztésnek a napi gyakorlatban folyamatosan működni kell!

Fontosabb informatikai eredmények 1985-ig

- Egységes kórházi **betegnyilvántartó** rendszer
- „**Struktúrált Egészségügyi Fogalmakon alapuló Információrendszer**” (**STEFI**)
- On-line klinikai **laboratóriumi** rendszer
- Diagnózist segítő **szakértő rendszerek**
(gasztroenterológia, mikrobiológia)
- **Integrált klinikai információrendszer** modell
- Kórházi **morbidity-epidemiológiai** rendszer
- **Kórház-gazdasági** rendszerek

Autonóm (off – line) rendszerek 1985-ig

- Kórház-gazdasági rendszerek (pénzügy, készletgazdálkodás, bér-létszám gazdálkodás)
- Mammográfiai szűrőrendszer
- Keresőképtelenségi rendszer (táppénz)
- Gépjárművezető alkalmassági rendszer
- Donor nyilvántartó rendszer
- Fogászati szakfelügyelői rendszer
- Műtéti betétlap feldolgozás
- Gyógyszerfelhasználás, gyógyszergazdálkodás
- Radiológiai, röntgenfilm nyilvántartási rendszer

A számítógéppark bővült 1985-ig

- Kezdet: **R-10** (64 Kbyte közp. egység, 10 Mbyte merev lemez – 2 x 2,5 Mbyte cserélhető)
 - 10 millió Ft-os beruházás
 - Assembler programnyelv használata az on-line klinikai modulokhoz
- **VT-16**
- **MOD-81** – az első hálózat a kórházban (MEDICOR kooperáció)
- **SZM-4-20** (256 Kbyte közp. egység, 8 x 2,5 Mbyte merev lemez)
 - MUMPS kompatibilis DIAMS nyelv

KÓRHÁZI
SZÁMÍTÓ-
KÖZPONT
"STEFI."

KÖNYVTÁR

ENDOSCOPIA
Klinikai adatok
SZÖVETAN
Radiológia
Sebészet
KLINIKAI
LABOR

*KOCKÁZAT-SPECIFIKUS,
GONDOZÁSI RENDSZER

3. szint
GASTRO-
ENTEROLOGIAI
OSZTÁLY

DÖNTÉSELŐKÉSZÍTŐ RENDSZER

2. szint

SZAKRENDELÉS

ENDOSCOPOS
BETEG-
ADMINISZTRÁCIÓ

KÖVETÉS
ELLENŐRZÉS
GONDOZÁS

Beteg-
irányítás

1. szint

ALAPELLÁTÁS

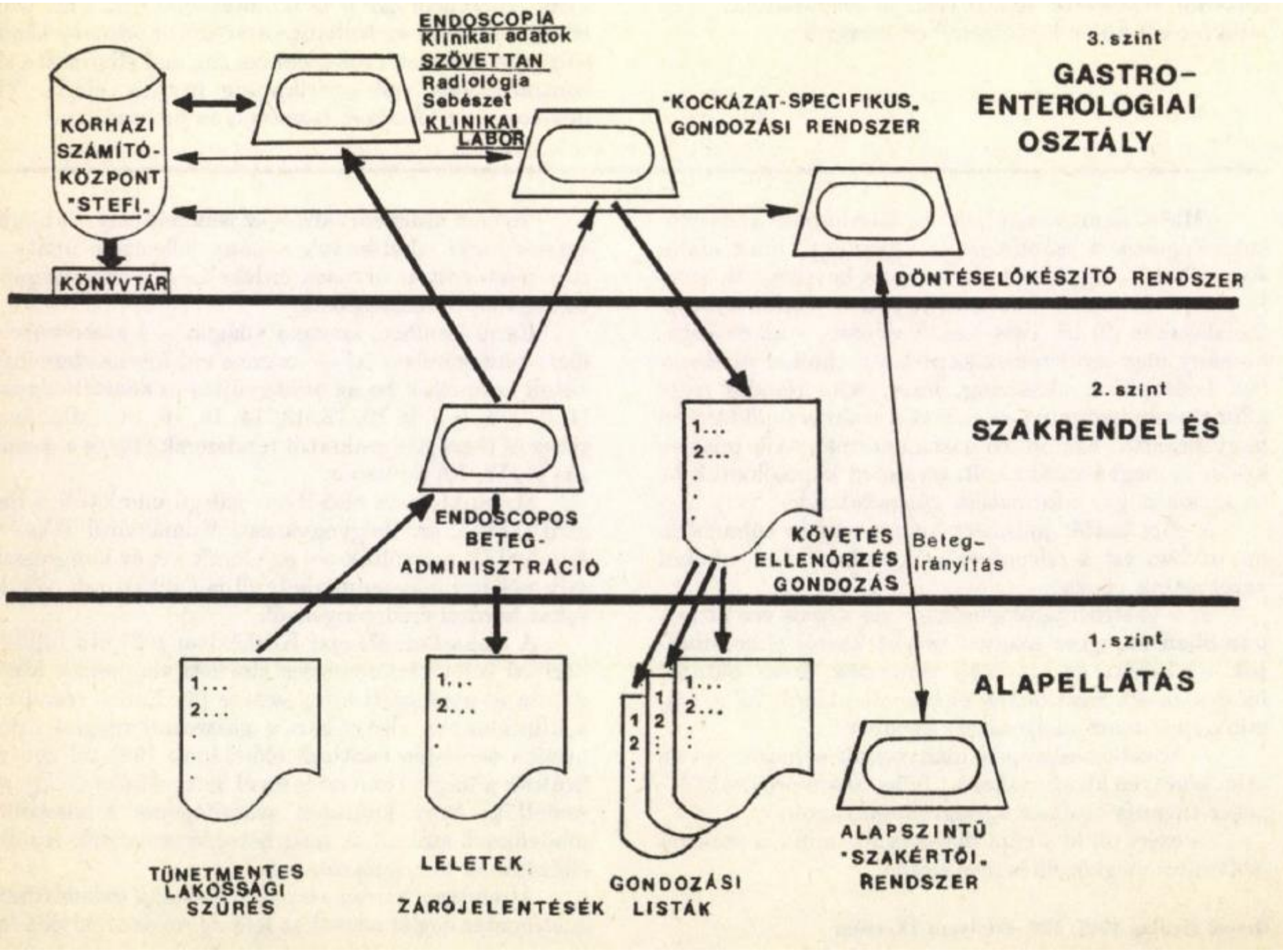
TÜNETMENTES
LAKOSSÁGI
SZŰRÉS

LELETEK,

ZÁRÓJELENTÉSEK

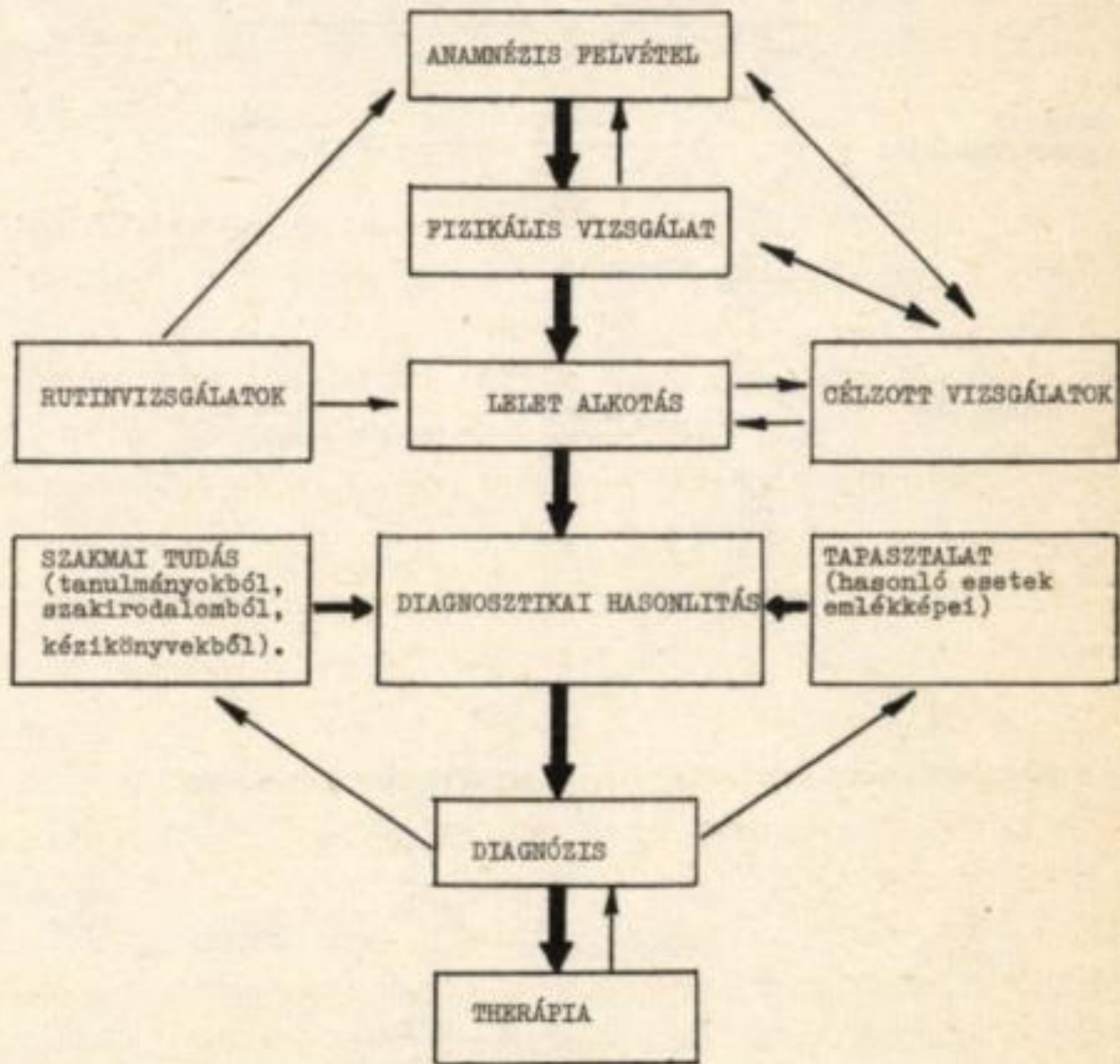
GONDOZÁSI
LISTÁK

ALAPSZINTŰ
"SZAKÉRTŐI,
RENDSZER

GAIA – az első magyar orvosi szakértői rendszer

- Bizonyos mértékig a magyar fejlesztők, kutatók elszigeteltek voltak
 - 1984. Amszterdami AI Konferencia
 - Zöld színű belépő – minden előadásra érvényes
 - Kék színű – szoc. országokból jövők, korlátozott belépés
- SZKI megkeresés irányunkba
 - Dömölki Bálint, Sántáné Tóth Edit, Aszalós János
- Orvosi konzulensek (Szekszárd)
 - Simon László, Jávor András
- Gastroenterological Artificial Intelligence Application – GAIA
 - Mintaprojekt: **SÁRGASÁG**

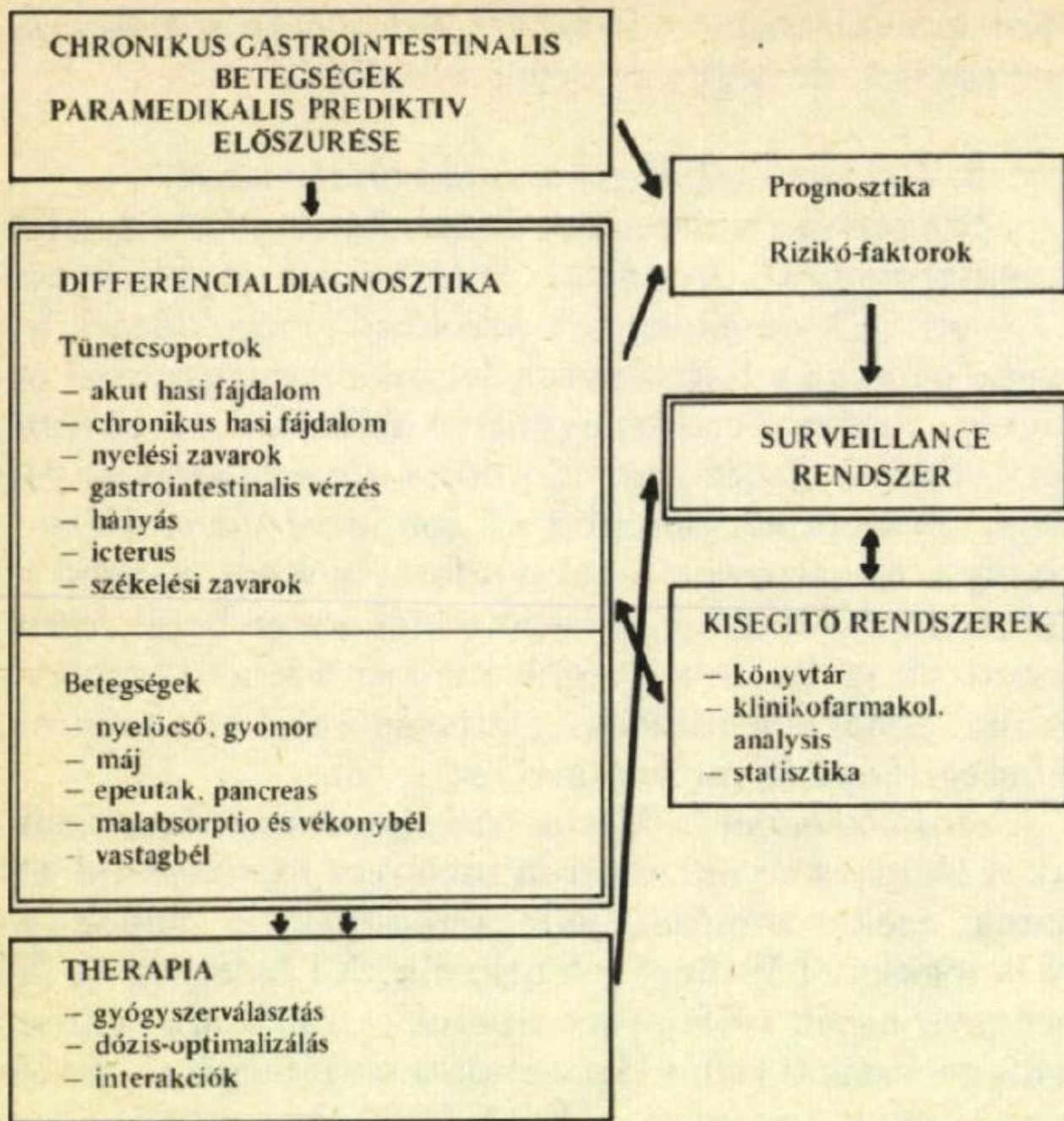
1. ábra: Az orvosi döntéshoztal modellje

Az orvosi döntéstámogatás választható módszerei

- Klinikai algoritmusok (mai néven: protokollok)
 - , 1975 – sárgaság differenciáldiagnózisa, JAMA
- Adatbázisok értékelése statisztikai módszerekkel , Bayes-módszer
 - De Dombal 1972, akut has, Brit. Med. J.
- Matematikai modellek
 - Young, 1982, digitális adagolás, Brit. Med. J.
- Szakértői rendszerek (heurisztikus módszer)
 - Gorry, Shortliffe és mások

Szakértői rendszerek az orvostudományban (1984)

- Kb. 20 rendszer volt ismert világszerte
 - MYCIN – baktériumos fertőzések diagnózisa és terápiája (Stanford Egyetem, USA)
 - INTERNIST rendszer – kb. 500 belgyógyászati betegség diagnózisa (Pittsburghi Egyetem)
 - Alacsony találati arány
 - CADUCEUS – az előző rendszer továbbfejlesztése (Pittsburghi Egyetem)
 - A belgyógyászati kórképek 85%-t felismerte
 - DENDRAL – óriásmolekulák szerkezetének a felismerése (Stanford Egyetem, USA)
- **Közös gond: önálló rendszerek voltak!**

4. ábra: A gastroenterológiai szakértői rendszer felépítése

GAIA felépítése

- 1. szint: fogalmak és tények
- 2. szint: tudás összefüggései (IF-THEN)
- 3. szint: metatudás
- Fejlesztés: PROLOG

GAIA bemutatása 1984-től

- Simon L., Aszalós J., Leposa D., Jávör A.: GAIA- mesterséges intelligencia alkalmazása a gastroenterológiai diagnosztikában, 12. Neumann kollokvium évkönyve, Szeged, 1984. 43-51
- Aszalós J.: A diagnostic system for gastroenterology, Congr. Int. Artific., Paris, 1984.
- L. Simon- A. Jávör- J. Aszalós: GAIA - Gastroenterological Artificial Intelligence Application, Medical Informatics Europe, Helsinki, November, 1985, Lecture Notes in Medical Informatics Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg-New York-Tokyo, 1985.
- Aszalós J., dr. Jávör A.: A számítógép, mint szakértő, Élet és Tudomány, 1985., 40. évfolyam, 15. szám, 455-456.
- dr. Simon L., dr. Jávör A.: A számítógép alkalmazása a gastroenterológiában, Orvosi Hetilap 1987. 128. évfolyam 13. szám, 675-681.
- Dr. Jávör A, dr. Simon L.: Számítógépes szakértői rendszerek. Áttekintés és példa a gastroenterológiai alkalmazásra, Orvosi Hetilap, 1987. 128. évfolyam 31. szám, 1603-1607.

További hazai szakértői rendszerek a rendszerváltoztatásig (1991-ig)

- - Születés körüli központi idegrendszeri sérülések diagnózisa és terápiája (Szabadság-hegyi Gyermekgyógyintézet, MTA SZTAKI).
- - Kardiológiai diagnosztizálás és kezelés (Orvostovábbképző Egyetem, Számalk).
- - Húgyúti fertőzések antibiotikus kezelése (Péterfy Sándor u.-i kórház, SOTE, IQSOFT-SZKI).
- A cukorbetegség kezelése (SOTE, the City University, London; St. Thomas Hospital, London).
- - Kolonoszkópiai adatok tárolása, elemzése és kezelési tanácsadás (Gyógyinfok, Tolna Megyei Kórház).
- - Hipertónia-kezelésben tanácsadás (SOTE).
- - Szaktanácsadás speciális gasztroenterológiai vizsgálatok elvégzésénél (Margit Kórház, IQSOFT-SZKI).
- - Sebészeti diagnosztika (Fővárosi Jahn Ferenc Kórház, BME, Kandó Kálmán Villamosipari Főiskola, IQSOFT-SZKI).
- - Irányított metabolizmusú gyógyszerhatóanyagok tervezése (Compu Drug Co).
- - Gyógyszer/hatóanyag kölcsönhatás tanácsadás (Országos Gyógyszerészeti Intézet, IQSOFT-SZKI).
- - Új gyógyszerhatóanyagok várható klinikai interakcióinak előrejelzése (Compu Drug Co.).

Forrás: Sántáné Tóth Edit, Természet Világa, 1991. 5. szám

Sántáné Tóth Edit, ahogy megismertem

- nagy szakmai tudás
- jártasság a szakértői rendszerek világában
- érthetően vezetett be minket ebbe a világba
- alapos Prolog ismeret
- nagy empátiás és jó kommunikációs készség
- emberszeretet
- végtelen türelem

EMLÉKÉT MEGŐRZÖM!

Köszönöm a figyelmet!

Sántáné-Tóth Edit

Az ELTE Informatikai Kar
vendégoktatója

Első találkozásunk

- Edittel az INFELOR Rendszertechnikai Vállalatnál találkoztam először 1972-ben, amikor kezdő szakemberként beléptem a vállalathoz.
- Közös almamáterünk a József Attila Tudományegyetem Szeged.
- Edit másik négy társával együtt a második évfolyamon végzett 1961-ben alkalmazott matematikusként Szegeden.
- Az INFELOR a 70-es évek elején az egyik legnagyobb számítástechnikai cége volt hazánknak.
- Pezsgő szakmai élet, baráti légkör jellemezte a munkatársi közösséget.

Editék generációjától tanultuk a szakmát

- A szegedi évek nagyon jó alapokat adtak matematikából és Kalmár László professzor úr jóvoltából a számítástechnika elméleti alapjaiból is.
- A gyakorlati tudást az INFELOR-ban szereztük meg különböző feladatok megoldása közben, valamint a heti rendszerességgel tartott szakmai szemináriumokon.
- Ilyen volt például, amikor Dömölki Bálint kezdeményezésére , Sántáná-Tóth Edit tudományos munkatárs irányítása mellett szemináriumi munka keretében feldolgoztuk Zohár Manna Mathematical Theory of Computation című könyvét.
- Ez képezte az alapját az 1981-ben a Műszaki Könyvkiadó által megjelent fordításnak: Zohar Manna Programozáselmélet címmel.

Az INFELOR a magyar informatika hőskorának meghatározó intézménye

- Erről többek visszaemlékezéseiben olvashatunk:
- Mojzes I. – Tajigás J.: Mozaikok a magyar informatikából, 2005. Dömölki Bálint 70. születésnapjára.
- Havass Miklós: A SZÁMALK és elődei, Budapest, 2011.
- Havass Miklós: Ifjan-Éretten-Éltesen, TVE Mérnökiroda Kft., Miskolc-Budapest 2015.

Az INFELOR és a felsőoktatás kapcsolata

- Az INFELOR munkatársai a hetvenes évek elejétől jelen voltak a felsőoktatásban:
 - Dettrich Árpád Szegeden oktatott a programozó matematikus szakon, számos hallgató diplomatémájának vezetője volt.
 - Dömölki Bálint, Bedő Árpád, Havass Miklós, Kertész Ádám, Laborczi Zoltán speciális előadásokat tartottak az ELTE programozó matematikus hallgatói számára már az 1972/73 tanév első félévében.

Sántáné-Tóth Edit az Oktató

- Edit nyugdíjas éveiben meghívott előadóként több intézményben tartott előadásokat: Dunaújvárosban, a Budapesti Műszaki Főiskolán, az ELTE Informatikai Karán, Veszprémben, Kolozsváron, Sopronban.
- Rendszeres előadója volt az INFORMATIKA a Felsőoktatásban című konferenciáknak.
 - Például az ELTE IK előadójaként társszerzője volt a „Kréta programozás” Kalmár László vezetésével (az informatika oktatásának kezdetei Szegeden) című cikknek 2005-ben vagy
 - A Budapesti Műszaki Főiskola színeiben a Döntéstámogató rendszerek oktatásának tapasztalatai a felsőoktatásban című cikknek 2008-ban.

Tevékenysége az ELTE-n

- 1993-2003 között aktív oktatási tevékenységet folytatott a TTK Numerikus és Gépi Matematika Tanszékén.
- 2003-2012 között az Informatikai Kar Programozáselmélet és Szoftvertechnológiai Tanszékén.
- 2000-2017 között záróvizsga bizottsági tag a programtervező matematikusok Benczúr András professzor úr vezette bizottságban.
 - Edit a vizsgáztatás mellett a jegyzőkönyveket is elkészítette nagyon gondosan.

Oktatási témái

- Mesterséges Intelligencián belül:
bizonytalanságkezelés, ismeretalapú és szakértő rendszer technológia, szakértő rendszerek, ismeretszerzés, ontológia, ismeretalapú rendszerek fejlesztésének módszertani és oktatási kérdései.
- Döntéstámogató rendszerek.

Az oktatást segítő tananyagai az ELTE-n

- A különböző intézményekben megjelent tankönyvként is használt könyvei mellett több tansegédletet készített az ELTE hallgatói számára:
 - Sántáné-Tóth E.: „Az M.1 shell ismertetése”, ELTE Általános Számítógéptudományi Tanszék, Budapest, 1997, 12 old.
 - Sántáné-Tóth E. (szerk.): „Tallózás a tudásalapú technológia világában – Hallgatói esszék”, ELTE IK, Budapest, 1997–2004.
 - Sántáné-Tóth E.: „Ontológia – oktatási segédlet”, ELTE IK, Budapest, 2003- 2005.

Örök érvényű könyve

- Sántáné-Tóth Edit: A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei
Magyarországon, Typotex Elektronikus Kiadó Kft., 2012
 - Dedikált példányát könyvespolcomon őrzöm.

Sántáné-Tóth Edit az EMBER

- Pár év megszakítással 1972-től 50 éven keresztül nyomon követhettem Edit pályáját.
- Egy nagyszerű közösségi embert ismertem meg személyében, aki nagy empátiával fordult embertársaihoz.
- Szakmai és oktatási tevékenységét maximális odaadással és segítőkészséggel végezte.
- Precíz munkavégzése legendás volt szakmai, oktatói és informatikatörténeti kutatásai területén is.
- Emberi tartása példaértékű volt.
- Oktatói tevékenységét az ELTE Informatikai Karán Vendégoktatói címmel ismertük el.

Edit, köszönjük!

az ELTE IK közössége

**Aki a legtöbbet tudta az informatikai képzésről
a magyar felsőoktatásban.**

(Egy oktatástörténeti kötet születése)

A könyv

- **Cím: A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon**
- **Szerző és szerkesztő: Sántáné-Tóth Edit**
- **Társszerkesztő: Havass Miklós**
- **Lektor: Dömölki Bálint**
- **Kiadó: Typotex Elektronikus Kiadó Kft.**
- **A megjelenést a NJSZT támogatta**

A könyv létrejöttének körülményei, Sántáné Tóth Edit fontos szerepvállalása

- **A szerző világosan látta, hogy sürgős az emlékezet maradandó rögzítése**
- **Egyre kevesebben lesznek, akik aktív résztvevői voltak a kezdeteknek**
- **Egyértelművé vált: a szakmánktól távoli képzésekben is fel kell tárni a múltat**
- **Kevesen vállalták, hogy emlékezzenek, összegyűjtsék a dokumentumokat**
- **Nehéz volt a már máshol dolgozókat vagy nyugdíjasokat megtalálni**

A teljesítmény jellemzése

- **3 kötet (egybekötve), 33 fejezet, 366 oldal**
- **Egyes fejezeteknél 19 szerzőtárs működött közre**
- **Az anyaggyűjtésben és konzulensként
130 segítőtárs vett részt**
- **A kiadásra kerülő anyag 3 év alatt született meg**

A mű jelentősége, hasznos részletei

- **Fontos oktatástörténeti,
egyes vonatkozásokban tudománytörténeti mű**
- **Felöleli az 1957 és 1982 közötti korszakot**
- **Látható a tananyag folytonos változása/fejlődése**
- **Melléklet sorolja fel a használt
szakkönyveket, tankönyveket, jegyzeteket**

A mű jelentősége , hasznos részletei (2)

- **A névmutatóból kiderül kik voltak a korabeli képzésben fontos szerepet vállaló oktatók**
- **Áttekintést kapunk a számítástechnika oktatást szabályozó rendeletekről, kormányzati döntésekről**
- **Kiderül, hogy milyen eszközpark állt rendelkezésre**

Vámosy Zoltán: Emlékek Sántáné-Tóth Edit Óbudai Egyetemen és előd intézményeiben végzett tevékenységével kapcsolatban

1. Edit 1993-tól 2016-ig vett részt az oktatásunkban. Területe főként a szakértői rendszerekhez, a döntés támogató rendszerekhez kapcsolódott, Ezekben két évtizedig tartott előadásokat, vagy kezdetben laborgyakorlatokat, pl. Level Five Object eszközzel. De más területeken is számíhattunk szakértelmére. Így a Mesterséges Intelligencia szakirányban is tartott előadásokat, vagy amikor egy törzstárgy oktatója váratlanul kilépett tőlünk, számíhattunk rá a Programozási Paradigmák és Technikák tantárgyban (ami valójában adatszerkezetekről, alap algoritmusokról és paradigmákról szólt). Ebben Edit tématerületei a következők voltak:

„Ismeretalapú paradigmák és technikák

Intelligencia, MI, MI program, Tudásalapú (ismeretalapú) rendszer, Szakértői rendszer

Keresési Stratégiák

Visszalépéses keresési stratégia , Mélységi keresés, Szélességi keresés

Tudásbázis (Knowledge Base), Következtető gép (Inference Engine)

Magyarázó alrendszer

Szakértői rendszerek

Generációk, Előnyök, Hátrányok, Tudásalapú rendszerek alapttechnikái: Célvezérelt végrehajtási ciklus, Adatvezérelt végrehajtási ciklus, Hibrid keretalapú rendszerek, Induktív rendszerek, Esetalapú rendszerek”

2. Intézményunktől kapott elismerései kitüntetései:
 - a. Kandó Kálmán emlékplakett (1997: KKMf, oktatási tevékenységért)
 - b. 2006-ban a Budapesti Műszaki Főiskola „címzetes főiskolai docense,”
 - c. 2010-ben az Óbudai Egyetem „címzetes egyetemi docense”
 - d. Neumann János Emlékplakett (Óbudai Egyetem, 2014)
3. '90-es évek közepe: Magyar Mesterséges Intelligencia Bibliográfiában a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola Matematikai és Számítástechnikai Intézetében végzett kutatási feladatokat is felmérte. Így került rögzítésre Csink László elektronikus áramkörök rajzainak képfeldolgozás alapú kutatása, illetve Vámosy Zoltán vezette Objektum osztályozó rendszer robotos környezetben.
4. '96-ban Edit segítségével részt vehettünk kiállítóként az ECAI'96, the 12th European Conference on Artificial Intelligence (1996. augusztus) európai MI konferencián kiállítóként, ahol képfeldolgozás alapú és robotikához kapcsolódó eredményeinket mutattuk be: Vision –based path palnning with neural networks; Recognition of various objects in robotised environment.
5. 1997 decemberében az NJSZT MI szakosztálya, ahol Edit a titkári feladatokat látta akkor el, Váncza József volt az elnök amellet, hogy nálunk tartotta szakosztályi ülését, a Mesterséges Intelligencia szakirány szemeszter végi minikonferenciáját is megtisztelte. A konferencia kiadvány előszavából részlet:

„A KKMf MSZI-ben a Mesterséges Intelligencia szakirány célkitűzése olyan tantárgyak kínálata és összefogása melyek egyrészt megteremtik a matematikai és elméleti alapokat, másrészt bevezetést nyújtanak az MI főbb alkalmazási területeibe. Az MI modul a negyedik szemeszterben indul. A

szakterületet választó hallgatóknak a kapcsolódó tantárgyak közül négyet kötelezően fel kell venniük, a többi tárgyat érdeklődésük és a lehetőségek szerint szabadon választhatják.

Az MI szakterület kötelezően felveendő tantárgyai:

- Robotika - 4. szemeszter
- Mesterséges neurális hálózatok - 5. szemeszter
- A digitális képfeldolgozás alapjai - 5. szemeszter
- MI K+F labor 5. és 6. szemeszter

Az elméleti tárgyak heti két, összesen 30 órás blokkokból állnak. Az előadásokat két féléven keresztül heti két órás gyakorlatok egészítik ki. A laborgyakorlatokon a hallgatók megismerkedhetnek a különböző fejlesztői eszközökkel és környezetekkel. Önálló munkákon keresztül saját tapasztalatokat szerezhetnek, fejlesztésekben vesznek részt. A hallgatóknak teamrendszerű projekteken olyan komplex feladatot kell megoldaniuk, amely az MI több részterületét is magában foglalja. A csoportok a kiadott és önállóan kutató irodalmak alapján kezdik el a témakörök kidolgozását, rendszertervet készítenek, megvalósítják és dokumentálják azt. Az elért eredményeket minikonferenciák keretében mutatják be.

Külön megtiszteltetés számunkra, hogy az NJSZT MI szakosztályi ülésén bemutathatunk az e félévi projektekből néhányat.”

6. 1998. áprilisában felsőoktatási intézmények részére MI témájú hallgatói versenyt rendeztek Székesfehérváron, ahol a versenyző hallgatói projekteket zsűrizte.
7. Első helyezést ért el: Molnár András (jelenlegi általános rektorhelyettes) és szerzőtársai által készített négylábú lépegető robot és a hozzá kapcsolódó MI rendszer (EXPLORADORES)
8. 1999-ben Edit támogatásával részt vehettünk a Futó Iván szerkesztette Mesterséges Intelligencia könyv robotikai fejezetének elkészítésében.
9. 2007-őszétől 4 alkalommal, 2010-ig szerveztük az NJSZT MI szakosztály keretei között az Intelligens Rendszerek Fiatal Kutatók Szimpóziumát (IRFIX konferenciák).

Neumann János Számítógép-tudományi Társaság

A digitális világ GPS-e

MI és EDIT

Neumann Társaság

Képes Gábor
njszt.hu
ajovomultja.hu
itf.njszt.hu

Pár személyes megjegyzés:

Edit, az őrangyal

- precíz és empátikus adatgyűjtés
- „utánkövetés”
- öröm a sikernek: Edit nemcsak kapcsolattartó és szerkesztő, hanem egy támogató személyiség is.

Edit, a példakép

- Kevés informatikusnő van
- Nemzetközi kutatások és kezdeményezések igazolják, hogy gazdasági és főleg erkölcsi veszteség, hogy sokan bele sem kezdenek az informatikus pályába
- Azonos-e a megítélésük, javadalmazásuk?
- Azonos teher-e a karrier számukra? – társadalmi elvárások (családi helytállás) és előítéletek
- A női kód: Ada Lovelace
- A Számolás joga – remek amerikai film afroamerikai női programozókról
- Edit az első magyar programozók egyike
- Az MI kutatás, gyűjtés egy egyre fontosabb terület, melynek emblemikus figurája lehetne
- A képernyőképesség nem egyenlő a harsánysággal. Egy szerény ember is lehet vonzó személyiség.

MI? A MI-nek van múltja is?

- Kalmár-féle iskola, mint az MI terület gyökere
- Az MI-nek több reneszánsza volt, régebbi terület, mint a laikus gondolná
- Edit szakértő-rendszerek és -eszközök fejlesztésében vett részt. Érdeklődési területei: mesterséges intelligencia (MI) története és technikái, Prolog, szakértő rendszerek, bizonytalanságkezelés, szemantika, ontológia, valamint döntéstámogató rendszerek.
- Kömlödi Ferenc 2007-ben vele is készített interjút: <https://itf.njszt.hu/objektum/mesterseges-intelligencia-es-hatarteruletei>

Források:

- itf.njszt.hu
- MI idővonal – [Mesterséges Intelligencia Múltja Magyarországon](#)
 - Dömölki Bálint műve, Edit emlékének ajánlva
 - Egy applikáció változat az Álmodók Álmodói 20 kiállításon is látható!

Reneszánsz ember, reneszánsz területre

Források:

- Mesterséges Intelligencia Szakosztály, alapítva: 1976!

- https://njszt.hu/hu/szakmai_kozosseg/mesterseges-intelligencia-szakosztaly
- A szakmai közösség célja a mesterséges intelligencia (MI) területén működő hazai kutatók, fejlesztők, alkalmazók és oktatók tevékenységének összefogása, a tagok nemzetközi tudományos közéletben való részvételének támogatása. Rendszeres szemináriumai fórumot biztosít a mesterséges intelligencia különféle területeit művelő szakemberek számára mind saját eredményeik bemutatására, mind pedig az MI jellegzetes módszereinek, a hazai és a nemzetközi eredményeknek a megismerésére. A szakosztály az NJSZT-n keresztül kapcsolódik a nemzetközi társszervezetekhez, köztük a **European Coordinating Committee for Artificial Intelligence**-hez.
- „Edit 25 éven át vezetőségi tagja volt. Titkári minőségében 1979-től 6 éven át szervezte az SZKI-Számalk-NJSZT „A programozás elméleti és gyakorlati kérdései” c. szeminárium-sorozatát. E hetente tartott szemináriumok hallgatói létszáma átlagosan 70-100 fő –a vidéki és a szomszédos államokbeli kollégákat is beszámítva. Az előadások utáni baráti-szakmai beszélgetések igen jó műhelynek bizonyultak akkoriban a kurrens MI-technikák és -alkalmazások iránt érdeklődők számára.”

Reneszánsz ember reneszánsz területre: Edit, a krónikás Összeállításai „aranybányák” az utókornak

- A hazai Prolog-alkalmazások helyzete, SZKI, 1979
- https://itf.njszt.hu/wp-content/uploads/2015/11/santane_szki_prolog_1979.pdf
 - Gyógyszerkutatások
 - Információ-visszakereső rendszerek
 - Építészeti alkalmazások
 - Software-alkalmazások

- https://itf.njszt.hu/wp-content/uploads/2020/11/magyar_mesterseges_intelligencia_bibliografija.pdf

ECAI'96, the 12th European Conference on Artificial Intelligence (1996. augusztus 12.)

- Az 1996-ban hazánkban rendezett ECAI konferenciára Edit állította össze a Magyar Mesterséges Intelligencia Bibliográfiát és egy kilenc dossziéból álló preprint gyűjteményt, amely a Neumann Társaság standjánál volt kiállítva. A rangos folyóiratokban és más forrásokban megjelent művek referenciáit, közel 190 magyar szerző 400 dolgozatát tartalmazó összeállítás jól reprezentálta a Magyarországon folyó, igen kiterjedt kutatásokat, gondos tárgyszavazással segítve a tájékozódást.
- A teljes összeállítás: MI címlista, bibliográfia (1988-1996), preprint gyűjtemény, helyzetkép. Óriási gyűjtemény OMIKK – NJSZT kooperációban
- Könyvtártudományos igényesség, cikk-adatbázis, a témakörök is izgalmasak (beszéd felismerés, gépi látás, stb.)
- NJSZT50 kiállításon bemutattuk. Báthori utcában őrzött dossziék.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HUNGARY – THE FIRST 20 YEARS

- <https://itf.njszt.hu/wp-content/uploads/AI-in-H.pdf>
- 96-os összeállítását 2006-ban korszerűsítette, bőséges irodalomjegyzékkel. Ebben az összefoglalásban megtaláljuk az MI-vel kapcsolatos szervezeteket, folyóiratokat, találkozókát, a kutatás és fejlesztés területeit és a finanszírozást. Az 1976 és 96 közötti, intenzív kutatásoknak – a szemantikus webtől az info-bionikán keresztül az adatbányászatiig – köszönhetően lépett érett korba a magyar MI.

FOLYTASSÁTOK!

„FIATALÍTSUNK” --- itf.njszt.hu

Neumann Társaság

Neumann János Számítógép-tudományi Társaság

INFORMATIKATÖRTÉNETI FÓRUM

[HÍREK](#) ▾ [RÓLUNK](#) ▾ [KAPCSOLAT](#) [ITF ESEMÉNYEK](#) ▾ [TÁRLATOK](#) ↓ [ADATTÁR](#)

[IDŐUTAZÁS](#) ▾

Keresés a honlapon

[SZEMÉLYEK](#) ▾ [INTÉZMÉNYEK](#) ▾ [TERMÉKEK](#) ▾ [ÍRÁSOK](#) ▾ [RENDEZVÉNYEK](#) ▾ [VIDEOTÁR](#) ▾

Személyek képgaléria

Szűrés a galériában

Sántáné-Tóth Edit

és az Informatikatörténeti Fórum

Életműdíj

Sántáné- Tóth Edit

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság elismerését és köszönetét fejezi ki

Sántáné-Tóth Editnek

a mesterséges intelligencia területén elért sikeres kutatási eredményeiért, a számítástechnika oktatásában végzett több évtizedes kiemelkedő tevékenységéért, valamint a Társaság munkájában való odaadó közreműködéséért.

Kalmár László emlékérmesek

Sántháné Tóth Edit, az SZKI tudományos munkatársa, a számítástudomány terén elért eredményeiért részesült Kalmár díjban.

és az Informatikatörténeti Fórum

- 2015

és az Informatikatörténeti Fórum

- **A precizitás a pontosság mintaképe**

- **2018**

- **Személyek adatlapjainak 2016-os munkálatai** (nem minden számadat pontos):
- **34** új
- **50** bővítés/átírás
- **Személyek 2017-es munkálatai:**
- **53** új
- **15** (érdemtelenül rövid) adatlapot *CS János* bővített, főleg egyetemi forrásokból
- **50** bővítés/átírás (gyakran külső kérésre).
- **Ezeket fölül** (olykor átfedéssel)
- **30** adatlapot *T Judit* lektorált, majd észrevételei alapján módosítottam
- **30** minőségi átírás történt (pl. egyes szám 1. személyből 3. személyre, felsorolásosból elbeszélő stílusra átírva, ill. **közben beállt változásokat** átvezetve)
- **47** link-javítás: *KG Eszter* minden adatlapon a linkekre rákattintgatott - ennyi nem működött (!)
- **Személyek 2018-os munkálatai:**
- **77** új (megemelte a számot az NJSZT-fontos emberek NJSZT-felhívása)
- **60** módosítás-bővítés (külső megkeresésre IS)
- **3 soros bemutatásokat** *B Pali* szisztematikusan lektorálta; *ST Edit* is lektorált, javított, olykor átírva teljesen (sok kínlódással), máskor csak egy „volt”-ot vagy pontot beírva:
- **90** adatlap javítva a Ki kicsoda-osoknál
- **95** adatlap javítva az Akikmár-osoknál
- **115** „neumannos” adatlapot *ST Edit* lektorált, a közben keletkezett iTF-es adatlapoknál felhasználva az információkat (szám szerint nem tudom, mennyinél)
- **2018. dec. 31. zárási adatok:**
- **211** Ki kicsoda tétel
- **211** Akik már tétel
- **120** (további) személy felkérve (adatlap-írás a felénél folyamatban) – VAGY adatlap ígérvé (a Számkisoknál, pl. Halassy Bélánál *KG Eszter* ígért, de megtorpant)
-
- **MÁS: B Palit** kértem: *H Miklós* NJSZT50-es tanulmányából emelje ki a szereplők neveit
- **710-720** nevet szedett ki *B Pali* decemberben ; *H Miklós* prioritizálta is a neveket – itt számokat majd BP ad, mivel a munka áthúzódik 2019-re.
-
- Minden esetben *KG Eszter*rel egyeztetve, egymást segítve dolgozunk (pl. az általunk készített új vagy módosított adatlapokat egymásnak lektoráljuk).
- **BUÉK! STE**

és az Informatikatörténeti Fórum

- 2021 a gyarapodás

	2013. dec.	2014. okt.	2015. jan.	2016. dec.	2017. ápr.	2017. máj. 30	2017. jún. 30	2017. aug. 1	2017 szept.	2017 okt.	2017. dec.	2018. dec.	2019. nov.	2020.d ec. 1	2021 dec. 1
Adattár összesen	600	814	1067	1605	1638	1818	1908	1916	2022	2293	2526	3488	3786	4397	4709
Személyek	148	152	167	290	298	304	310	311	318	324	336	419	486	709	784
Személyek - Akik már							185	186	185	187	191	211	226	278	312
Személyek - Ki kicsoda							125	125	133	137	145	208	260	431	472

és az Informatikatörténeti Fórum

és az Informatikatörténeti Fórum

- 2018

és az Informatikatörténeti Fórum

- Szemelvények az Informatikatörténeti Adattárból
- Személyek [Sántáné-Tóth Edit](#)
- Rendezvények [ECAI'96IRFIX'2007IRFIX'2008](#)
- Termékek software [GAIA – Gastroenterological Artificial Intelligence Application](#)
- [GENESYS szabályalapú szakértő keretrendszer](#)
- [MESSE- Medical Expert System of Special Examinations](#)
- iTF események
- [MTA KKC Számítástechnika a felsőoktatásban I. Számítástechnika a felsőoktatásban II. Számítástechnika a felsőoktatásban III. Számítástechnika a felsőoktatásban IV.](#)
- NJSZT Díjazottak [Sántáné-Tóth Edit](#)
- Cikk [A felsőfokú számítástechnika oktatása Magyarországon – a kezdetek](#)
- [Artificial Intelligence in Hungary – The First 20 Years.](#)
- [Computer Oriented Higher Education in Hungary – the Beginnings](#)
- [Az alkotó ember – Sántáné-Tóth Edit portré](#)
- iTF előadás
- [A korai számítástechnika-oktatás résztvevőinek kapcsolatairól](#)
- [A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon tanulmány áttekintő ismertetése](#)
- [A számítástechnika szakot elsőként indító intézmények tevékenységeinek összehasonlító elemzése](#)
- Kézirat
- [A Dunai Vasmű Operációkutató Csoportja, mint az első hazai vaskohászati alkalmazások kohója](#)
- [Computer Oriented Higher Education in Hungary – Manuscript](#)

és az Informatikatörténeti Fórum

- Mozaikok az SZKI ELL 1979-1989 közötti életéből
- Szakértő rendszer projektek és eszközök az SZKI-ban – 1986
-
- Vállalati tényleges önköltségszámítás általános módszere
- **Kiadvány**
- A hazai PROLOG-alkalmazások helyzete 1979-ben
- Magyar Mesterséges Intelligencia Bibliográfia
- PROLOG fejlesztések és alkalmazások Magyarországon
- **Könyv**
- A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon
- Mesterséges intelligencia és határterületei
- **Könyvrészlet** Hazai szakértő rendszer-keret fejlesztésének helyzete
- **Videoportré** Sántáné-Tóth Edit videoportréja

Köszönjük

Editre emlékezve...

... nem olyan régen, még 60 éve sincs, hogy 1964-ben először találkoztunk egy legendás Számológéppontban, amelyet - ma már legendásnak mondható - együttműködési szellem hatott át, köztünk egy legendás vezetővel és azóta sajnos már legendává vált munkatársakkal is.

És most Edit is átment legendásnak.

Nem volt közvetlen munkakapcsolatunk - én a hardvert piszkáltam, ő mindenféle papírokra firkálgatott -, és időnként csatlakozott a tehetetlen karbantartókat ócsárlók kórusához, igaz csak kedvesen, feledhetetlen mosolyával.

Mindketten kezdők lévén, az átlagosnál kicsit közelebb kerültünk egymáshoz, így a hétköznapi - „Hogy ment?” - „Már megint parittyázott!” - „Próbáld újra, megjavítottuk!” - „Most már stoppig futott!” - közömbös szóváltásokon túl, arról beszélgettünk, milyen hajmeresztően éktelenkedtek a kis aranyosaink, meg hogy a férjével nem felhőtlen az élet, meg hogy éjszaka elmagyaráztam a kétségbeesett Gyuszinak, hogyan kell bekapcsolni a második szalaglyukasztót, meg hogy a rászakadt háztartás mellett ő is csak félálomban tudja otthon folytatni a programját, meg hogy az élet tele van rút csalódásokkal, de azért mégis szép.

Aztán valahol átállították a váltókat, és bár hébe-hóba találkoztunk, csak évtizedek múlva párhuzamosodtak újra a sínjeink, a Fórumban. Közben ő ráállt a logikai programozásra, meg közben tanította is az egyetemen, meg közben összegyűjtött és könyvvé formázott egy kazal adatot a számítógépes hazai oktatásról, meg közben felépített és emberfeletti erőfeszítéssel naprakészen tartott egy adattárat a számítástechnikát művelő hazai egykoriakról és maiakról, meg közben anya volt és nagymama, meg kicsit dédanya is. És derűs volt, és mosolygott. Pedig...

... egy keserves csapás még közelebb sodort egymáshoz, A feleségem rákos lett, és szinte ugyanabban az időben a lánya is. Gyakran erősítettük egymást, de visszagondolva, az ő fájdalma, a lánya bátorítása és az unokái vigasztalása talán nagyobb teher lehetett az enyémnél.

De vonataink futottak tovább. Mígnem egy szívet szorítóvá lett szép napon jött a levél: Edit meghalt. Hitetlenkedtem: Csak úgy, szó nélkül? Igen, a halál angyala kegyes volt hozzá, megkímélte az agónia gyötrelmeitől: lefordult székéről, s mire ápolgatni kezdték volna, már halott volt. De igyekezett megtartani:

Ne legyen hiú életcélod
elérhetetlen végtelen,
de élj úgy, hogy ha majd meghaltál,
a hiányoddal légy jelen...

.. és a mosolyoddal!

És megvalósította! És megmutatta, hogy nem csak piramisok építésével, hanem szívós apró munkával is lehet maradandó emlékművet építeni.

Vajkai Álló Géza

ÉDESANYÁM, SÁNTÁNÉ-TÓTH EDIT

2022. április 29., Óbudai Egyetem - Emlékkonferencia

Sánta Ábel

TARTALOM

1. Ének-zene
2. Egyetemi évek
3. Evezés
4. (Nagy)család
5. Állami díj
6. Oktatás
7. Tulajdonságok

1. Ének-zene

Családi háttér

IX. sz. melléklet:

A templomi énekkar névsora 1925-ben

Szoprán: Tóth Mátyásné, Tóth Kálmánné, Lipták Edit, Krébesz Rózsi, Krébesz Teréz, Matusa Stefánia, Krébesz Erzsébet, Jenák Margit, Kunszabó Etel, Kunszabó Rozál, Marsi Róza, Piros Viktória, Balázs Julianna, Török Aranka, Fehér Julianna, Imre Erzsébet, Boros Gizella, András Teréz, Gyura Anna, Olasz Rozália, Balázs Margit, Farkas Julianna, Nagy Piroska, Bárdi Etel, Bárdi Julianna.

Alt: Olasz Etelka, Olasz Ilona, Marsi Viktória, Marsi Terézia, Páger Ottilia, Springer Magdolna, Jenák Julianna, Farkas Matild, Balázs Julianna, Horváth Gizella, Horváth Erzsébet, Novák Ilona, Verik Jolán, Mézes Matild, András Margit, Piros Katalin, Kócsa Etel, Nagy Rozália.

Tenor: Tóth Kálmán, Gyenge József, Gál János, Seres János, Páger János, Páger András, Balázs Dezső, Kéry Sándor, Mézes Béla.

Basszus: Dáczer Károly, Krivácska Imre Ferenc, Mátray Mihály, Tóth Sándor, Szabó Béla, Hajdara Lajos, Boldog János.

1. Ének-zene

Zeneiskola

"Bartók Béla"
Állami Zeneiskola
Békéscsaba, Szabadság-tér 4.
Telefon: 13-39.

17-5/1956.

Igazoljuk, hogy Tóth Edit /kunágotai lakos/ zeneiskolánkban az 1955/56. tanévben zongora-tanszakon a továbbképző negyedik osztályát elvégezte, jeles eredménnyel. Az osztálya tananyagát úgy állítottuk össze, hogy szakiskolai felvétele esetén a felvételizvisgán meg tudjon felelni és szaktanárai igyekeztek, hogy ezen a nivón tanítsák. Véleményünk szerint tehetséges és megfelelő ismeretekkel rendelkezik. Békéscsabán érettségizett és innen eltávozott.

Békéscsaba, 1956. augusztus 22.

Igazgató betegség miatt távol

Dr. Mező Imréné

helyette /Dr. Mező Imréné/
tanár

„BARTÓK BÉLA”
ÁLLAMI ZENEISKOLA
Békéscsaba

5-4 szám
1955/1956. tanév

BIZONYÍTVÁNY

Tóth Edit

aki az 1938 év március hó 24 napján Kunágota
városban (községben) Békés megyében született, az 1955/56.
tanévben a Zongora tanszakon a továbbképző III.
osztályból a következő előmenetelt tanúsította:

Szorgalom: *5 példás*

Zongora: *5 jeles*

Hegedű: *—*

Gordonka: *—*

Ének: *—*

Előkészítő: *—*

Szolfézs: *5 jeles*

Karének: *igen szorgalmas*

Zenekar: *—*

—

—

—

Az iskolai évben mulasztott órák száma: *—* igazolt, *—* igazolatlan

Békéscsaba, 1956. június hó 23-án

Kelen Hugó
szaktanár

Dr. Mező Imréné
igazgató

BmNyV Békéscsaba (1045)

1. Ének-zene

Műsor

*A békéscsabai Honvéd Helyőrségi Tiszti Klubban
1955 november hó 26-án, este 7 órai kezdettel megrendezésre
kerül a helyőrségben lévő*

fiatal tisztek bálja

*melyre az elotársat (elotársnőt) és kedves családját
szeretettel meghívja*

a Fialal Tisztek Báljának Rendezősége

Belépődíj: 2 Ft.

Műsor:

- 1. Fellép a Békéscsabai Leánygimnázium IV. osztálya
műsorszámai: zongorán játszik Tóth Edit, Kálmán Emma,
zongorakísérettel énekel Nyíri Erzsébet, szaval Romvári Gi-
zella, fuvolázik Fülöp Erzsébet*
- 2. Közben vaesora, tombola, tánc, vidámfotó
vidám fejtörő*

10 kérdés helyes megfejtője sorsolás útján jutalomba részesül.

1. Ének-zene

Műsor

"Bartók Béla"
Állami Zeneiskola
Békéscsaba, Szabadság-tér 4.
Telefon: 13-39.

M E G H I V Ó

Közljük, hogy Zeneiskolánk évzáró ünnepségét 1956. június 23-án délután 5 órakor /véget ér 7 órakor/ tartjuk Hangversenytermünkben az alábbi műsorral. Erre az alkalomra családjával és ismerőscivel együtt szeretettel meghívjuk és várjuk.

Állami Zeneiskola

M Ű S O R :

1. Himnusz.
2. Beszámolót tart az iskola igazgatója.
3. Palestrina: Már bucsumot veszem.
Ismeretlen szerző: Zöld pántlika.
Bartók: Ne hagyj itt.
Előadja az énekkar, vezényel Dr. Paulovics Gézáné.
4. Vivaldi: A-moll koncert. Hegedűn előadja Salát Ibolya.
5. Mozart: Ária a Varázsfuvolából. Énekel: Kapás Gézáné.
6. Marcello: E-moll szonáta. Gordonkán előadja: Molnár Emese.
7. Bartók: Mikrokozmosz.
Kodály: Gyermektánc.
Zongorán előadja Vidovszky László.
8. Fárdányi: Szonatina.
Fuvolán előadja Fülöp Erzsébet, zongorán kísér Tóth Edit.
9. Händel: F-dur szonáta.
Hegedűn előadja Gulyás Judit.
10. Erkel: Dózsa áriája.
Éneklí Vissy László.
11. Mendelssohn: Rondo capriccioso.
Előadja Tóth Edit.
12. Marcello: F-dur szonáta.
Gordonkán előadja Joó Ete.
13. Dvořák: Humoreszk.
Előadja: Gulyás Judit, Salát Ibolya, Molnár Emese, Joó Ete.

Az évzáró ünnepség után a növendékek szaktanáraiktól megkapják bizonyítványukat. A jövő tanévre a beiratkozást június 26-án és 27-én /kedden és szerdán/ tartjuk délelőtt 8 ótától 12 óráig, délután 3 órá-tól 7 óráig, ugyancsak a napokon tartjuk az újonnan jelentkezők felvételi vizsgáit is.

Békéscsaba, 1956. június 16.

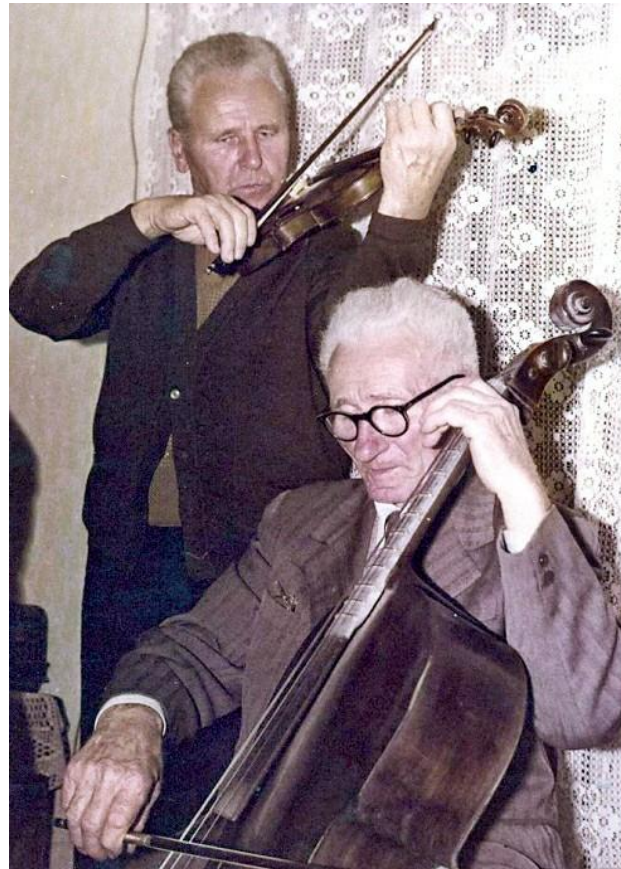
Állami Zeneiskola

1. Ének-zene

Zene - iskolában és otthon

1961. Szeged, zongoraóra után

Makó, családi zenélés

2. Egyetemi évek (1956-61)

1957. április, Pécs - évfolyamkirándulás

2. Egyetemi évek (1956-61)

1957. tavasz, Szeged - Gráciák

2. Egyetemi évek (1956-61)

1960. október, Sopron - évfolyamkirándulás

2. Egyetemi évek (1956-61)

Sportélet – stréber – UV csapat

Sportélet – drukkerek

2. Egyetemi évek (1956-61)

1960. szeptember, Szeged

2. Egyetemi évek (1956-61)

1961. Szeged, Széchenyi tér

3. Evezés

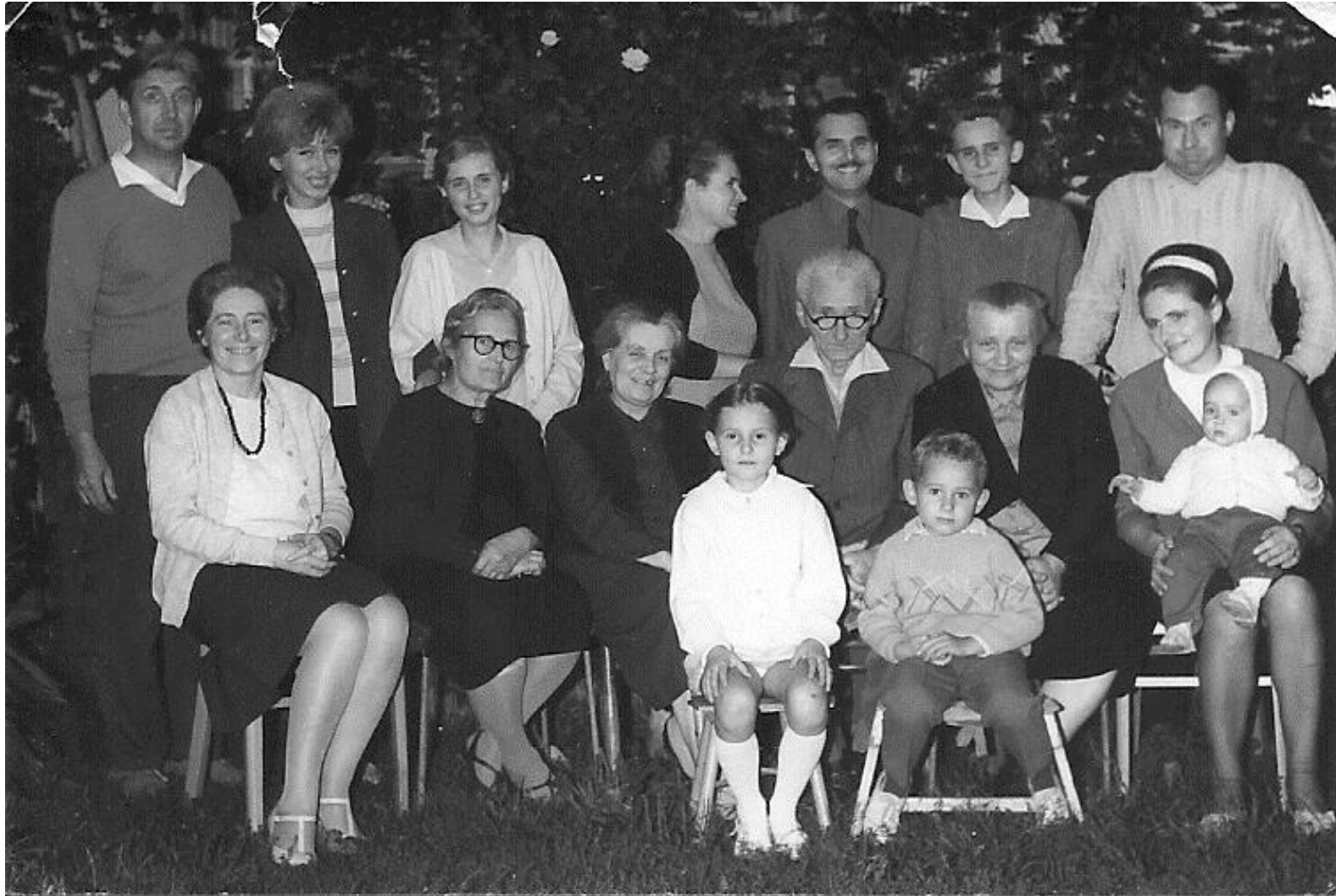
1962. augusztus 20. Pilismarót

3. Evezés

1990. nyara, Meleg-víz (Gyepükaján)

4. (Nagy)család

1969. augusztus

4. (Nagy)család

1989. nyara, Makó

4. (Nagy)család

2008 július 6., Budapest

4. (Nagy)család

2011. április 29., Budapest

4. (Nagy)család - unokák

2015. február 20., Budapest

2019. december 23., Budapest

5. Állami díj

6. Oktatás

- Indíttatás: Családi háttér
- Hajlam, alkalmasság
- Végzettség: matematika tanár – alkalmazott matematikus
- Tudás, tapasztalatok átadása
- Szeminárium, önképzőkör szervezés
- Fiatalok (tovább) képzése, segítése

Köszönjük a figyelmet!

„...hogy tanúskodj: ki voltam én”
Nagymamám emlékére

Üdvözlök mindenkit. Sánta Balázs vagyok, és alkalmazott matematikus nagymamám alkalmazott bölcsész unokájaként az ő személyét és munkásságát illetően szeretnék megosztani néhány gondolatot önökkel, amely személyes indíttatású persze, de ezen a dimenzió túlmutatónak tűnik, merthogy köze van valamihez, ami mindannyiunkat érint, nevesen az önzonosághoz, az identitáshoz.

Közvetlenül a halála előtt Hamlet, dán királyfi a következőt hagyja barátjára, Horatióra, s vele, érezzük, a közönségére is az V. felvonás 2. színében:

*If thou didst ever hold me in thy heart,
Absent thee from felicity awhile,
And in this harsh world draw thy breath in pain,
To tell my story.¹*

Nádasdy Ádám fordításában ez így hangzik:

*Ha engem valaha szívből szeretted,
halaszd el még a megboldogulást;
kínlódj e nyers világban, hogy tanúskodj:
ki voltam én.²*

Hamletnek azért fontos, hogy elbeszéljék a történetét, mert fél, hogy rossz híre maradna, ha feledésbe merülne mindaz, aminek a közönség a tanúja volt. Én azonban tovább mennék: a tét nemcsak a jó hírnév, hanem maga a név is, ha úgy tetszik: az énség – ahogyan Nádasdy Ádám fordítása is rámutat: „ki voltam én” –, bizonyos értelemben tehát a létezés maga. Hű barátját, aki legszívesebben követné őt a sírba, a királyfi arra kéri, maradjon még az élők között, hogy *mesélhessen*, hiszen az elbeszélés lehetősége, maga az emlékezés is csak az evilági létezés keretei között képzelhető csak el. Hamlet csak akkor lehet Hamlet, ha valaki elmeséli a történetét.

Nagymamám – Edit mama – mindig szívesen mesélt történeteket. Történeteket unokákról unokáknak, történeteket saját édesapjáról (mint pl. a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala honlapján megjelent összeállításában, *Mozaikok Tóth Kálmán kihívásokkal és újításokkal teli életéből* címmel),³ a gyermekeiről, de a szakmájáról és annak művelőiről is. Ilyen elbeszélés 2012-es nagy munkája, *A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon*⁴ is, amely ugyan tíz éve jelent meg, mégis a munkássága végső szakaszának egyfajta korai összegzéseként is tekinthetünk rá, azt hiszem.

¹ William Shakespeare: *Hamlet*, V. 2., 14–17. sor, Penguin, London, 2001, 154. o.

² Ua., 351–354. sor, ford. Nádasdy Ádám, Magvető, Budapest, 2007, 525. o.

³ Sántáné-Tóth Edit: *Mozaikok Tóth Kálmán kihívásokkal és újításokkal teli életéből*, A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, é. n., <https://www.szellemitulajdon.hu/cikkek/tegnap-es-ma/mozaikok-toth-kalman-eletebol/759/mozaikok-toth-kalman-kihivasokkal-es-ujitasokkal-teli-eletebol.html> (legutóbbi hozzáférés: 2022. 05. 04.).

⁴ Sántáné-Tóth Edit: *A számítástechnika felsőfokú oktatásának kezdetei Magyarországon*, Typotex, Budapest, 2012.

Miért volt fontos a számára ez a sok történet? Miért fontosak a történetek, különösen a családi történetek, s úgy általában a történetmesélés mindenki számára? Hogyan járulnak hozzá az énségünkhöz?

Orvos-Tóth Noémi pszichológus 2018-as, *Örökölt sors* című könyvében így fogalmaz:

A történetek a családok életében is fontos szerepet játszanak. Az akár három-négy generáción keresztül is átörökített családi történetek nemcsak a tagok közötti kapcsolatokat szilárdítják meg, de fontos üzenetértékkel is bírnak. Valójában a hol érdekes, hogy vicces, hol tragikus elbeszélések egy egész hitrendszer közvetítői. [...] A család-történet útikalauz az élethez: megmutatja lehetőségeinket, problémamegoldási kulcsokat ad a kezünkbe, de arról is beszél, milyen elvárásoknak kell megfelelnünk. [...] A történet a család nyelve, amin keresztül lefordítja tagjainak a világot. (244–245)⁵

A *család* fogalmát szeretném most tágabb értelemben, metaforikusan is használni, hiszen a nagymamám olyan szerencsés volt, hogy nemcsak a családtagjai, hanem egy egész szakma életútját is végigkísérhette, sőt: meg is írhatta, így olyanoknak is tud mesélni, akik talán soha nem hallhatták őt. Valahányszor felütik a könyvét, ő most is mesélni kezd.

Orvos-Tóth Noémi egy másik helyen a már idézett könyvben a következő megállapítást teszi: „Önazonosságunk élménye is a családban kezd kibontakozni. A családtagok állandó tükörfelületet jelentenek: belenézünk a szemükbe, és meglátjuk önmagunkat” (225).

Miért fontos mindez a számunkra, legyünk családtagok, barátok, vagy a szakmájának a művelői? Bármik is vagyunk, önmagunkat legalábbis részben az ősökben, a régiekben kell keresni. Megtalálni azonban csak akkor fogjuk, ha meghallgatjuk, sőt: újra elbeszéljük a történetüket, és ezáltal a saját történetünket is. Ilyen értelemben bármelyik szakma művelői is egy család tagjai, akiknek érdemes megismerni és elmondani ennek a családnak a történetét. Ezen a tükörfelületen szemlélve önmagunkat válhatunk teljessé, önmagunkká; csakis így tanulmányozhatunk másokról és egyszersmind önmagunkról, hogy kik vagyunk mi.

Tóth Árpád 1923-as versének első két versszakát hadd idézzem még ide – ezt a verset Orvos-Tóth Noémi is idézi a könyvében. (Csak a kontextus kedvéért teszem hozzá: érdekes adalék, hogy a vers keletkezése hat évvel az előttre datálódik, hogy a dédapám, Tóth Kálmán a bátyjával és a sógorával együtt szabadalmaztatott egy cirok cséplésére, tisztítására és összegyűjtésére alkalmas gépet, mint ahogy erről a nagymamám a fent hivatkozott mozaikjaiban beszámol.) Tóth Árpád verse tehát, az *Ősök ritmusa*, ekképpen kezdődik:

*Ember vagyok, új élet, új utas,
Ki azt hiszi, friss titkokat kutat,
S szűz ösvényt tör. Ám bennem csöndesen
Ezernyi ős mozgás jár vén utat.*

*Sok régi ritmus, sűrű és borús
Zajlás a test titkos mélyeiben,*

⁵ Orvos-Tóth Noémi: *Örökölt sors. Családi sebek és a gyógyulás útjai*, Kulcslyuk, Budapest, 2018.

*Távol a fénytől s mégis biztosan,
Hibátlanul. S ős híreket izen.*⁶

Azt hiszem, részben ezeket az ős mozgásokat, ős híreket keresve és értelmezve írta meg nagymamám a könyvét, és végső soron ezért vagyunk ma mindannyian itt. Hogy elmondjuk az ő történetét, s így jobban megismerjük őt, aki a saját történeteink keresztül tulajdonképpen minket segít hozzá, hogy magunkat is jobban megismerjük, megértsük, ilyen módon pedig még inkább otthonosan érezzük magunkat a világban.

Azt hiszem, nagymamám azon szerencsések közé tartozott, akik haza találtak itt, a földön is, még azelőtt, hogy végül megtértek az égi hazájukba.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

⁶ Tóth Árpád: Az ősök ritmusa, in: *Tóth Árpád összegyűjtött versei és versfordításai*, Osiris, Budapest, 2000.

...Érző lélek és precíz dokumentátor

Submitted by [Képes Gábor](#) on 2022. május 11..

Emlékkonferencia Sántáné-Tóth Edit tiszteletére

A **Neumann Társaság Informatikatörténeti Fórum** szakosztálya számos konferenciát rendezett már az elmúlt közel másfél évtizedben, jobbra nagy informatikai műhelyekről, intézményekről. Elhunyt kolléga kapcsán 2013-ban **Kovács Győző**ről tartottunk emlékkonferenciát - s most, április 29-én **Sántáné-Tóth Edit**ről. Az élete utolsó pillanatáig tevékeny informatikus Informatikatörténeti Adattárunk kiemelkedően aktív és lelkiismeretes szerkesztője volt, ezért is hagyott óriási űrt maga után. A konferencia bepillantást engedett életébe – és fordulatos pályája állomásaiba is.

Egy ilyen emlékkonferencia a „gyászmunka” része is. Amikor búcsúzunk valakitől, magunkat is sajnáljuk, hogy többé nem találkozhatunk vele. Az informatika történetével foglalkozók pedig joggal érezhetik úgy, hogy a dokumentálást mielőbb meg kell kezdeniük: a személyes emlékek feldolgozásával is.

Ez a folyamat tart, hamarosan az előadások videóit is elérhetővé tesszük. Addig egy gyors összefoglaló: a nagyszámú tisztelő előtt megtartott konferencián **Molnár András** az Óbudai Egyetem rektorhelyettesének megnyitó szavai után **Havass Miklós** Sántáné-Tóth Edit egyetemi éveit mutatta be, a tőle megszokott módon egy szélesebb kontextusban. Edit **Kalmár László** tanítványai között az első hazai informatikusok közé tartozott Szegeden. **Merényi Pálnak** köszönhetően megismerhettük munkakezdését, első dolgos éveit, amikor férjével, Lóránttal Dunaújvárosba sodorta a sors. Az előadás korfestő is volt, az első informatikusok éveiről, amikor még alig állt rendelkezésre eszközpark a fontos projektek megvalósítására, s e hiány új szakmai kapcsolatok, hálók kialakítására sarkalt.

Farkas Zsuzsa a zenére, művészetekre is fogékony programozó kollégát mutatta be, míg **Szeredi Péter** a Prolog programozási nyelvvel kapcsolatos közös munkáikat ismertette. **Jávor András** orvos az egészségügyi szakértői rendszerek fejlesztésében betöltött szerepéről beszélt: mindkettő az MI felé mutató, fontos mérföldkő volt, melyben Sántáné-Tóth Edit mindenki által kiemelt precizitása, embersége minden munkaközösség számára centrum figurává emelte egyébként szerény, közösségi személyiségét. **Képes Gábor** Editet, mint az MI kutatás, történet nagy dokumentálóját mutatta be, nemrég hozzáférhetővé tett [MI Idővonalunk](#) alapján szemezgetve azokból a könyvtártudományos

igényességgel készült összeállításokból, amelyeket Sántáné Edit készített a hőskorban (vö. a Neumann Társaság MI Szakosztálya is 1976 óta létezik).

Kozma Lászlónak és beszélgetőtársainak (**Havas Iván**, **Kotsis Domokos**, **Vámosy Zoltán** valamint **Kovács Csaba István**) köszönhetően az oktatói portré is bemutatásra került: a felsőoktatás lelkes, diákbarát szereplője – és ismét a 'dokumentátor', hiszen elsősorban Sántáné-Tóth Edit munkájának köszönhető, hogy most az informatikai felsőoktatás kezdeteiről [egy átfogó történeti kötet is hozzáférhető](#).

Az Informatikatörténeti Adattár csapata részéről **Megyery Károly** és **Kertészné Gérecz Eszter** Editnek az elmúlt cca. egy évtizedben kifejtett munkájáról beszéltek: a számokban is kifejezhető, mérhető adattári munka, a Személyek rovat szerkesztése egyben egy színes, jól összekovácsolódott szerkesztői csapatban való kollektív tevékenység szépségeiről is árulkodott. **Bohus Mihály** egy meglepetést hozott: egy lírai kisfilmet, amely egy békéstarhosi diáktárs szavait örökölte meg. Itt került bemutatásra **Vajkai Álló Géza** személyes hangú emlékezése is.

A szakmai – bár erősen személyes és sokszor megindító – előadásokat az Arthritis Psoriaticás Betegség Egyesületéről szóló videoüzenet egészítette ki, ahol Sánta Edit krónikus betegek segítségével kapcsolatos szolidáris szervező munkáját ismerhettük meg, továbbá **Sánta Ábel** és **Sánta Balázs** szóltak a család részéről. Az emlékkonferencia résztvevői a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum *Az alkotó ember* sorozatának portréfilmjét is megnézhatték, amely ékes példája annak, hogy miként mutatható be egy *kortárs női példakép, aki sokakat inspirált az informatikusok, MI-kutatók családjában*.

Az alkotó ember - Sántáné Tóth Edit portré

A konferenciáért köszönet illeti **Dömölki Bálint** levezető elnököt, aki több mint 60 éves barátság és szakmai kapcsolat okán is hiteles szervezője volt az eseménynek.